

PRÁMEŇ

KULTÚRNO - SPOLOČENSKÝ ČASOPIS SLOVÁKOV V CHORVÁTSKU

03/2010

SAVEZ SLOVAKA
ZVÁZ SLOVÁKOV

*Požehnané
veľkonočné sviatky!*

SILA KRISTOVHO ZMŔTVYCHVSTANIA
OD BARBARSKEJ NOCI
VALNÉ ZHROMAŽDENIA / VEČNOSŤ
ŤAŽKÉ, ŤAŽKÉ DETSTVO...

Redakcia:

šéfredaktor, prof. Andrej Kuric
tel.: 031 503 311

e-mail: andrija.kuric@os.t-com.hr
zástupca šéfredaktora, prof. Božena Dasovićová

Jazyková úprava, prof. Ján Širka

Tajomníčka, Branka Baksová

graficko-technická úprava, A. M.

Dopisovatelia:

Andelka Ďundová

Ivan Hudec

Zdenka Uzelová

Vesna Baksová

Božena Čermaková

Željko Brnjik

Andela Majdišová

Anica Popovićová

Margita Rekić-Grolmusová

Zlatko Jevak

Katarina Šimašeková

A. M. Kuric

Olga Služeková

Lidija Hološová

Andrija Čuha

Ema Cinkocká

Marijana Beničová

Adresa redakcie a vydavateľ:

Savez Slovaka-Zváz Slovákov

Kralja Zvonimira 3 (PP 39)

HR-31500 NAŠICE

Telefón/fax: +385(0)31 613 433

E-mail: savez-slovaka@os.htnet.hr

www.savez-slovaka.hr

Tlač: TISAK tiskara i
knjigovežnica Našice d.o.o.
Kralja Tomislava 4, Našice
Telefón: +385(0)31 613 354

Periodicita a náklad:

Mesačník, 950 výtlačkov

Bankový-účet:

2500009-1102027880

HYPO ALPE-ADRIA BANK d.d. Osijek
(Pobočka Našice)

Titulná strana:

Veľkonočný stôl, A. Maroševićová

Registrácia:

ISSN 1330-0512

Tiskovina **PRAMEŇ** je finansijski pomagana
iz Državnog proračuna Republike Hrvatske
za 2010. godinu.

Pojedini članci izražavaju osobna mišljenja i
pogleda autora i ne moraju nužno biti u skladu s mi-
šljenjima i stavovima redakcije i izdavača. Redakcija
zadržava pravo izmjene tekstova ili dijelova teksta.
Slike se po želji vraćaju.

Hojnosť Božích milostí a darov Zmrt-
vychvstalého vyprosujeme čitateľom,
spolupracovníkom a všetkým priaz-
nivcom Prameňa. (Redakcia).

Sila Kristovho zmŕtvychvstania

**Hlbokú radosť prežívali apoštoli,
keď prišiel medzi nich Ježiš Kristus
v oslávenom tele na Veľkonočnú ne-
deľu večer.** Žasli a obdivovali ho, ako
to vyjadril Tomáš: „Pán môj a Boh môj”

(Jn 20, 29). Mária Magdaléna vyjadrila
svoj obdiv a radosť výkrikom „Rab-
buni”, čo znamená Učiteľ (Jn 20, 16).
Rovnako emauzskí učeníci, ktorí spoz-
nali Pána pri lámaní chleba, ako aj 500

POZIVNIC-A
POZVÁNKA

SAVEZ SLOVAKA U HRVATSKOJ, MATICA SLOVAČKA NAŠICE I SREDIŠNJA KNJIŽNICA SLOVAKA U RH
PRI HRVATSKOJ NARODNOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI NAŠICE

pozivaju Vas na predstavljanje prve knjige pisane jelisavačkim slovačkim dijalektom (govorom)
Oto Holjenčin - USPOMENE

Izložbeni salon Dvorca Pejačević u Našicama, 26. ožujka 2010. u 19.00 sati
O knjizi će govoriti autor Oto Holjenčin, lektorica slovačkog jezika na FF u Zagrebu dr. Eva Tibenská i etnologinja dr. Sandra Kralj

ZVAZ SLOVÁKOV V CHORVÁTSKU, MATICA SLOVENSKÁ NAŠICE A ÚSTREDNÁ KNIŽNICA SLOVÁKOV V CHR.
PRI CHORVÁTSKEJ NÁRODNEJ KNIŽNICI A ČITÁRNI NAŠICE

Vás pozývajú na prezentáciu prvej knihy písanej v jelisavskom slovenskom nárečí
Oto Holjenčin - SPOMIENKY

Výstavná sieň Kaštiela Pejačevićovcov v Našiciach, 26. marca 2010 o 19.00 hod.
O knihe budú hovoriť autor Oto Holjenčin, lektorka slovenského jazyka na FF v Záhrebe dr. Eva Tibenská a etnologička dr. Sandra Kralj

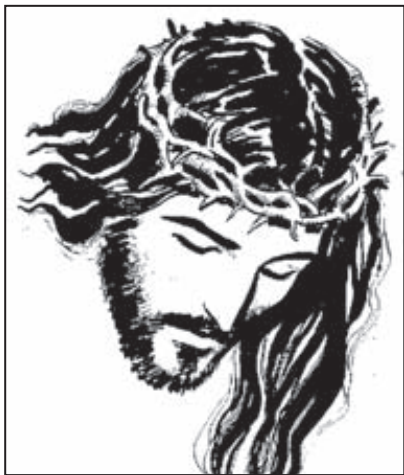
kresťanov, ktorým sa zjavil. Túto radosť prežíva spoločenstvo veriacich aj dnes. Kto sa zúčastnil na liturgii Veľkonočnej vigílie, mohol precítiť prekypujúcu radosť Cirkvi. Táto liturgia nie je len spomienkou na najväčšiu historickú udalosť. Ježiš Kristus v nej sprítomňuje slávu svojho zmŕtvychvstania. Zmŕtvychvstanie je transcendentálna udalosť, ktorá prekračuje čas i priestor. Dnes je živá práve tak ako pred dvetisícimi rokmi, pretože Kristus je ten istý včera i dnes a naveky. Božstvo Ježiša Krista zostalo aj v mŕtvom tele, ale rovnako bolo zjednotené s Duchom, ktorého odovzdal Pán na kríži Otcovi. Tento Duch zostúpil k zosnulým, aby ich priviedol k blaženému nazeraaniu. V nedeľné ráno Slovo spojilo dušu s telom a Kristus už v oslávenom, nesmrteľnom, žiarivom a zduchovnenom tele opustil hrob. Toto je sila Kristovho zmŕtvychvstania. V tejto sile dal nám všetkým príslub: „Každý, kto verí vo mňa, bude žiť... a ja ho vzkriesim v posledný deň!” (porov. Jn 11, 26; 6, 40). Ako slnko oži-

vuje všetko, sila Kristovho zmŕtvychvstania oživí každé telo v posledný deň. Vtedy svätí budú žiarit’. Naše smrteľné telo sa stane podobným jeho oslávenému telu. To je naša nádej, radosť a sila. Keď sa zjavil Kristus Jánovi na ostrove Patmos, predstavil sa mu: „Ja som Alfa a Omega” (Zjv 1, 8). Oslávený Kristus je taký mocný, že osloví celý vesmír. Sila Kristovho zmŕtvychvstania sa prejavuje v obnove človeka. Túto silu zakúsil sv. Pavol, keď sa mu zjavil Pán pred bránami Damasku a z tohto prenasledovateľa Cirkvi urobil najväčšieho apoštola, ktorý tak miloval Krista, že mohol povedať: „Pre mňa žiť je Kristus!” To je sila Kristovho zmŕtvychvstania. Na Veľkonočnú vigíliu 4. apríla 387, keď sv. Ambróz krstil Augustína Aurelia, Pán tou istou silou premenil Augustína, ktorý blúdil v herézach, v nemravnom živote, a urobil ho svätcom, svetlom Cirkvi. Sila Kristovho zmŕtvychvstania premenila i nás vo sviatosti krstu. Boli sme vzkriesení s Kristom k novému životu.

Utvoril z nás svoje telo. Podľa Tertuliána stali sme sa druhým Kristom. Každý pokrstený, každý veriaci, všetci svätci i mučeníci za vieru, všetci hrdinovia kresťanského života sú ovocím Kristovho zmŕtvychvstania. V tejto sile Kristus zlámал okovy hriechu a smrti a premohol mocnosti pekla. Darma sa usilovali členovia veľrady podplatiť vojakov, aby svedčili, že Kristovo telo bolo ukradnuté, darma kameňovali sv. Štefana, darma celé rímske impérium prenasledovalo kresťanov, zmŕtvychvstalý Kristus ustavične žije a víťazí. Aj v dnešných časoch mocnosti temna bojujú proti Kristovmu zmŕtvychvstaniu, proti Cirkvi, no rovnako budú porazení, pretože on je uholný kameň, on je Alfa a Omega. „Vstal Kristus, nádej moja!” volá Cirkev. Spolu so sv. Pavlom túžime poznať silu Kristovho zmŕtvychvstania, aby sme mohli povedať: „Pre mňa žiť je Kristus!”

(Kázeň Mons. DOMINIKA TÓTHA, biskupa)

Modlitba za prenasledovaných

NIGÉRIA. Stovky, ak nie tisíce ľudí bolo povraždených pri útoku moslimov na kresťanov v Nigérii, ktorý sa spustil s tretou hodinou v noci 8.3.2010 v Nigérii. Arcibiskup Ben Kwshi opisuje konfrontáciu ako stretnutie tvárou v tvár so satanom. Svedkovia uvádzajú, že kresťanov v dedine pochytili do rybárskych sietí a zvieracích pascí a potom ich umlátili na smrť.

Arcibiskup pokračuje: „Videl som rany od mačiet na hrdlách detí. Deti vo veku 0-15 rokov, všetci zabíjajú od chrbta, do krku, do hláv. Hlboké rany v ústach kojencov. Ľudia bedákajú a plačú. Niektorí už stratili hlas. Nevedel som ten pohľad ustáť. **IRAK: Súrna prosba o modlitbu a rozšírenie informácie.** V Iraku sa uskutočnili vraždy a znásilnenia kresťanov. Situácia sa vyostreňuje a mám strach o bezpečnosť spolusestier, ako aj o ostatných kresťanov v Iraku. Všetci kresťania dnes opustili Mosul a chystajú sa opustiť Irak Niektoré sestry sú s nimi, niektoré však zostávajú na mieste. Vôbec netušíme, čo sa bude diať s našou kongregáciou dominikanky. Tlač vôbec neinformuje o vyhrotenej situácii v Iraku. Prosíme o rozšírenie správ všetkými možnými spôsobmi, ale v prvom rade prosíme o modlitby za kresťanov v Iraku. Prosím Vás, rozširujte tieto správy ďalej, aby sa za našich prenasledovaných bratov a sestry vo viere pomodlilo čo najviac ľudí. (Pripravil A.M Kuric)

Hymny

*Veľkonočnému Baránkovi,
kresťania, pejte hymnus chvály
nový.*

*Baránok ovce spasil:
nevinný Kristus krásny
už s Otcou zmieril hriešnikov na
večné časy.*

*Hľa, smrť a život v boji
podivnom proti sebe stojí:
života Vodca mŕtvy je,
no oživený kral'uje.
Nám, Mária, odpovedz ty,
čo si uvidela vedľa cesty?
Kristovu hrobku tmavú
a Zmŕtvychvstalého som zrela slávu.
Svedkov anjelov, ich jasy,
ručníček a plátňa pásy.*

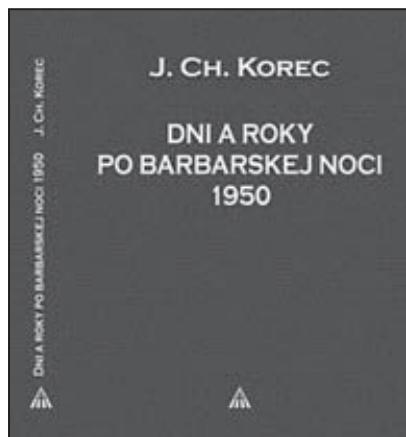
*Vstal Kristus, nádej moja, tu už nie
je:*

*predíde vás do Galileje.
Vieme: Kristus ozaj z mŕtvych vstal
zo skalnej jamy;
ty maj, víťazný Kráľ, zľutovanie
s nami.*

Amen. Aleluja.

(Janko Silan)

OD BARBARSKEJ NOCI

/60 rokov od likvidácie reholí na Slovensku a v Čechách/

„Noc, ojedinelá za tisíc rokov kresťanstva na Slovensku a v Čechách. Noc, v ktorej naši vlastní ľudia, pohrdajúc dejinami a ich duchovnou náplňou, vykonali to, čo neprišlo na myseľ ani Tatárom, ani tureckému panstvu, ani nikomu inému v predĺhých dejinách nášho ľudu a národa. Noc, ktorá zostane navždy najtemnejšou a najbarbarskejšou nocou, a to nielen pre neslýchaný čin proti tisícom rehoľných sestier, ale aj pre neslýchaný čin, ktorý sa tým spáchal proti kultúre a duchovnosti nášho národa. Bola to noc, ktorá rozhraničila náš život. Bola to noc, v ktorej boli zlikvidované všetky mužské rehole a ich kláštory...“ (J. Ch. Korec, Od barbarskej noci)

Komunisti, ktorí prišli k moci po druhej svetovej vojne v Československu, začali už 1948 obmedzovať činnosť biskupov a kňazov. Obviňovali kňazov, biskupov a veriacich z vlastizrady a podobné obvinenia. Uvážňujú mnohých kňazov a veriacich. Vtedajšia vláda /komunisti/ začala siahať na cirkevné majetky, poštáťňovala školy, rušila katolícke časopisy, združenia katolíckej mládeže...

Tu podávam niekoľko slov o rehoľiach a kláštoroch na Slovensku od samého začiatku existencie, aby ste mali jasný obraz, čo zapríčinili barbarské akcie v tej aprílovej barbarskej noci pred 60 rokmi. Niečo podobné, len azda v menšej miere, stalo sa i u nás v Chorvátsku. No o tom sa nesmelo hovoriť 50 rokov. Aj teraz sa

o tom veľmi málo hovorí aj u nás, aj na Slovensku. Ak sa chcete o tom dozvedieť viac, odporúčam Vám knihu, ktorú som prečítal na jeden dúšok, autora J. Ch. Korca Od barbarskej noci.

Najstarším kláštorom na Slovensku bolo opátstvo sv. Hypolita, na Zobore pri Nitre založil ho kráľ Svätopluk. Tu boli benediktíni. Na Slovensku bolo 20 benediktínskych kláštorov.

Rehoľu premonštrátov založil r. 1120 sv. Norbert. Kláštory boli v Jasenovej, v Turci.

Roku 1223 bol založený kláštor cisterciťov v Spišskom Štiavniku.

Františkáni prišli na Slovensko r. 1228 do Bratislavy. V stredoveku mali na Slovensku 11 kláštorov. Dominikáni mali v tom čase v Uhorsku 30 mužských a 2 ženské kláštory. Kláštor cisterciťiek je v Bratislave už roku 1236 a v roku 1238 do Trnavy uviedol klarisky kráľ Béla IV. Dominikáni sa usadili na Slovensku v Trnave r. 1303. Mali 5 kláštorov. Zaoberali sa vyučovaním na školách, vedami a kázaním evanjelia. Už roku 1096 boli v Bratislave tzv. antoniti a mali tu nemocnicu najstaršiu v strednej Európe. V r. 1319 bol založený kartuziánsky kláštor na Dunajci pri Lechnici.

Jezuiti prvý raz prišli na Slovensko r. 1561 do Trnavy. Na Slovensku mali 22 domov /kláštorov/. Mali na Slovensku 10 stredných škôl a dve univerzity – v Trnave a Košiciach. V Trnave mali i vydavateľstvo, v ktorom vyšlo mnoho kníh. Rehoľné spoločenstvá a ich kláštory patria podstatne k slovenským dejinám. Nijaký vzdelaný Slovák, keby

aj chcel, nemôže zo slovenských dejín odmyslieť mnohostrannú činnosť reholí v slovenskom národe. Kláštory sa od samého začiatku dejín slovenského národa podieľali na slovenskom živote náboženskom, sociálnom i kultúrnom. Môžeme povedať, a to je pravda, že školstvo, počnúc od základných škôl, cez stredné, až po vysoké, rozvíjali na Slovensku predovšetkým rehole.

Rehoľa cisterciťov učila ľud obrábať pôdu i remesla, lesné hospodárstvo, regulovať rieky, vyrábať vlnu a plátno, pestovať záhradné plodiny. Starali sa o pocestných a chorých. Mali svoje nemocnice a lekárov. Neskôr na Slovensku pribudli i iné rehoľné spoločenstvá: redemptoristi, piaristi, kapucíni, verbisti, saleziáni, ktorí sa starali najviac o výchovu mládeže. K tomuto ešte patria aj 19 ženských reholí a kongregácií. Zo ženských reholí sestry sv. Vincenta pracovali v 40-ich nemocniciach. Sestry sv. Križa pracovali v 20-ich nemocniciach. Výchovou dievčat sa zaoberali uršulínky a anglické panny.

Kláštory spolu s diecéznym duchovenstvom pomáhali udržiavať ducha národa a jeho mravy modlitbou, svedomitou prácou, láskou rodinného života, ale i vzdelávaním.

Po obnovení ČSR bolo na území Slovenska 260 mužských kláštorov s 2000 rehoľnými kňazmi a 750 ženských kláštorov s viac ako 10.000 sestričkami, ktoré slúžili mládeži i dospelým, zdravým i chorým... Toto všetko zmizlo, bolo zmiaždené, zničené tej povestnej barbarskej noci z 13. na 14. apríla 1950, keď boli všetky kláštory a rehole likvidované.

(A.M. Kuric)

Likvidácia

„Na prelome rokov 1949 – 1950 bola katolícka cirkev hlavným nepriateľom ľudovodemokratického zriadenia. Komunistický režim sa rozhodol zlomiť jej „vplyv na masy“ a s týmto cieľom jej zasadil roku 1950 štyri hlboké rany: domácim väzením všetkých biskupov oddelil pastierov od ich stáda, v apríli 1950 Akciou K zlikvidoval všetky mužské rehole, Akciou P zlikvidoval gréckokatolícku cirkev a v auguste 1950 Akciou R paralyzoval činnosť ženských rehoľných spoločností.

Akcia K, známa tiež pod menom barbarská noc, sa odohrala v noci 13/14. apríla 1950 a bola namierená proti šiestim rehoľiam: františkáni, saleziáni, je-

zuiti, tešitelia, redemptoristi a baziliáni. Bolo prepadaných 56 kláštorov a rehoľných domov, v ktorých sa zdržovalo 850 rehoľníkov.

K sústredeniu ostatných rehoľníkov bola zorganizovaná akcia K2, ktorá bola spustená začiatkom mája 1950. V rámci tohto zásahu boli v noci z 3. na 4. mája odvlečení do koncentračných kláštorov. Podľa úradného hlásenia v máji 1950 akcia K bola úspešne zakončená a v jej priebehu „boli sústredení rehoľní príslušníci v počte 1002 osôb. Mimo sústredenia bolo ponechaných 28 rehoľníkov pre výkon bohoslužobných obradov v kláštorných kostoloch, 16 chorých a 1 zaistený (t. j. väznený) počas sústredenia“. Na ÚV KSS sa Akcia K označovala za opatrenie, ktoré prinesie socialistickej spoločnosti dvojnásobné výhody: zlikvidovanie „najodjadnejšieho aparátu Vatikánu“ u nás a zároveň oslobodenie náboženského života veriaceho ľudu od „najreakčnejšieho vplyvu“.

A tak v máji 1950 kláštorný život na Slovensku prestal jestvovať, rehole nemohli vykonávať svoju obvyklú duchovnú a charitatívnu činnosť. Oficiálne rehole síce zrušené neboli, ale i keď nedošlo k ich otvorenej fyzickej likvidácii, komunisti neváhali zasiahnuť do ich čin-

nosti metódami, ktoré hraničili s fyzickou likvidáciou. Nezakázali ich, ale nedovolili im nijakú činnosť. Rehoľníkov najprv brutálne pozbavili základných ľudských práv a slobôd a potom vyvíjali na nich psychologický i mocenský nátlak, aby ich prinútili k vystúpeniu z rehole.

Tieto donucovacie a presvedčovacie metódy si vyžadovali neustále triedenie. Najprv oddelili predstavených kláštorov od ostatného rehoľníctva. Potom sa rozhodli oddeliť mladších od starších, pričom tých najmladších (chovancov do 16 roku veku) poslali domov k rodičom; potom oddelili pátrov od frátrov; potom rozdelili pátrov do 3-4 skupín (na reakčných, nepolitických a „naklonených socialistickému zriadeniu“ atď.). Aby mohli na jednotlivé skupiny čím účinnejšie pôsobiť, premiestňovali ich z jedného koncentračného kláštora do druhého, posielali ich na pracovné brigády (kde okrem styku s „pracujúcou triedou“ boli nútení počúvať ideologické prednášky), povolávali do vojenskej služby (kde ich zadelovali do tzv. pracovných technických práporov, PTP), nútili navštevovať všelijaké preškoľovacie kurzy a pod.

(František Vnuk, profesor a historik)

Rokovanie

Miroslav Lajčák a Vilma Prívarová

Dňa 11. 3. 2010 sa na pôde Ministerstva zahraničných vecí SR uskutočnilo rokovanie ministra zahraničných vecí Miroslava Lajčáka a predsedníčky

Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Vilmy Prívarovej. Témou rozhovoru boli otázky súvisiace so zabezpečovaním starostlivosti Slovenskej republiky o svoje menšiny a komunity v zahraničí a úlohy vyplývajúce z vládou prijatej koncepcie v krajskej oblasti do roku 2015. Predsedníčka ÚŠZZ informovala ministra o pôsobnosti úradu vo veci vydávania osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí, o výške finančnej čiastky v rámci grantového systému úradu určenej na podporu aktivít Slovákov žijúcich v zahraničí v roku 2010 i o predložených grantových žiadostiach, o súčasnom stave zabezpečovania účelových dotácií na výstavbu Slovenského domu v Mlynkoch, na rekonštrukciu 21. školy s vyučovacím jazykom slovenským v Užhorode, ako aj na opravu budovy Gymnázia J. Kollára v Báčskom Petrovci, ktoré po právnej a organizačnej

stránke zabezpečuje ÚŠZZ. Minister Lajčák sa zaujímal aj o pripravované vysielanie pre Slovákov žijúcich v zahraničí a o akcie organizované úradom v roku 2010, ako aj o činnosť úradu v budúcom období. Predsedníčka úradu konštatovala, že Ministerstvo zahraničných vecí SR je prvoradým partnerom Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí pri výkone štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a podakovala ministrom zahraničných vecí za súčinnosť a ústretovosť celého jeho rezortu pri plnení úloh úradu v oblasti krajskej problematiky. Minister zahraničných vecí Miroslav Lajčák v závere rokovania ocenil prácu ÚŠZZ a vyjadril aj do budúcnosti plnú podporu rezortu zahraničia aktivitám úradu pri napĺňaní potrieb našich krajanov s cieľom uchovať ich národnú identitu.

(Pripravil A.M. Kuric)

Volebné zhromaždenie

Foto: Ž. Brník

Pracovné predsedníctvo

V sobotu 6. marca 2010 členovia SKUS Ivana Brníka Slováka v Jelisavci v Kultúrnom centre Slovákov v Jelisavci mali svoje riadne výročné zhromaždenie, zároveň i volebné.

Na zhromaždení sa zúčastnili početní členovia jelisavského spolku: boli tu folkloristi z detskej a strednej skupiny, skupiny dospelých, veteránov, tamburášske skupiny, členovia cirkevného a speváckeho zboru a početní sympatizanti spolku. Na zhromaždení už tradične boli i takmer všetci predsedovia a predstavitelia jelisavských združení, tiež predseda Rady Miestneho výboru Jelisavec. Ing. Franjo Kandera spolu s niekoľkými členmi miestneho výboru.

Predseda jelisavského spolku Mario Špek na začiatku zhromaždenia pozdravil všetkých prítomných. Po voľbe

pracovného predsedníctva, zapisovateľa a dvoch overovateľov zápisnice boli podané správy o činnosti Matice za rok 2009 a o hospodárení.

Zo správy o činnosti sa dalo vidieť, že spolok v minulom roku uskutočnil impozantný počet folklórnych vystúpení: detskej, strednej, dospelých a veteránskej skupiny, ako i tamburášskej skupiny, cirkevného orchestra a speváckeho zboru. Vystupovali na početných podujatiach a folklórnych prehliadkach po celom Chorvátsku, ale i v zahraničí – v Slovenskej republike a v Poľsku. Zvlášť bola pochválená práca detskej a strednej folklórnej skupiny, na čele s ich usilovným choreografom Anđelkom Benčićom, od ktorého v rokoch, ktoré nasledujú, očakávajú mnoho na základe veľmi úspešnej doterajšej práce, ako i veľkého počtu mladých a početných tanečníkov.

Zhromaždenie po schválení správy o činnosti a Správy o hospodárení za rok 2009, schválila Návrh plánu práce na rok 2010, ako i Návrh rozpočtu na rok 2010.

Tohtoročné výročné zhromaždenie SKUS Ivana Brníka Slováka bolo i volebné. Po hlasovaní za nového predsedu Spolku znovu bol zvolený Mario Špek a za zástupcu predsedu Samir Slivka. Do nového výkonného výboru zvolení sú: Mario Špek, Samir Slivka, Vlado Hulák, Vilko Hulák, Slavko Hulák, Anđelko Benčić, Vlado Králik, Danijel Králik, Damir Mohila, Saša Marenjak a Andrej Kubala.

Členmi nového dozorného výboru sú: Mirko Kuric, Josip Mohila, Kristijan Zavada, Danica Králiková a Dragana Špeková.

Na zhromaždení sa i oslavovalo: 18 rokov usilovnej práce a vedenia MS Jelisavec bývalého predsedu Vilka Huláka. Odovzdaný mu bol skromný darček na znak vďaky za mravčiu prácu počas všetkých týchto rokov.

Pri skromnom občerstvení a veselej piesni všetci prítomní sa krásne spolu bavili do neskorých nočných hodín.

Potrebné je zdôrazniť, že jelisavský spolok doteraz podľa svojej kvality patril k tým najlepším, najkvalitnejším slovenským folklórnym spolkom v Chorvátskej republike. Veríme, že tak bude i v budúcnosti, a to najmä preto, že máme početné, mladé členstvo, ktoré vedie kvalitné, odborné vedenie.

(Ž. Brník)

Volebné zhromaždenie MS Jelisavec

Dňa 6. marca 2010 MS Jelisavec konala svoje riadne výročné a volebné zhromaždenie. Okrem členov MS Jelisavec na zhromaždení sa zúčastnili i hostia: primátor Našić Krešimir Žagar, predseda Rady miestneho výboru Jelisavec Ing. Franjo Kandera a predstavitelia a predsedovia početných jelisavských združení.

Všetkých prítomných na zhromaždení uvítacím slovom pozdravil dlhoročný predseda MS Jelisavec Vilko Hulák,

ktorý je na poste predsedu MS Jelisavec plných 18 rokov.

Po voľbe pracovného predsedníctva, overovateľov zápisnice a zapisovateľa bola podaná Správa o činnosti Matice za rok 2009, ako i správa o hospodárení za minulý rok. Jelisavská MS je jednou z najväčších a najaktívnejších v Chorvátskej republike, aktivít bolo veľmi mnoho, preto ich nebudeme všetky uvádzať. Spomenieme tu iba tie významnejšie: tradičné Dni Slovákov v Jelisavci – Ve-

čer korbáčka, 120. výročie príchodu Slovákov do Jelisavca a 120 rokov od založenia Jelisavca. Oslava tohto veľkého a významného jubilea sa organizovala s pomocou Rady miestneho výboru Jelisavec.

Zhromaždenie jednohlasne schválilo správy o činnosti, ako i o hospodárení za rok 2009, Návrh plánu práce na rok 2010, ako i Návrh rozpočtu na rok 2010.

Zhromaždenie verejným hlasovaním jednohlasne za nového predsedu

V. Hulák prijíma skromný darček

na štvorročný mandát zvolilo Vlada Huláka a zástupcom predsedu sa stal Vilko Hulák. Členmi výkonného výboru

hožela primátor Našic Mgr. Krešimir Žagar, Ing. Franjo Kander, Željko Brník, ktorí pochválili doterajšiu prácu

sa stali: Vlado Hulák, Vilko Hulák, Franjo Kander, Željko Brník, Mario Špek, Samir Slivka, Danica Králiková, Vlado Králik, Zdravko Králik, Tomislav Habel a Slavko Hulák. Do nového dozorného výboru sú zvolení: Silvija Hulaková, Josip Mohila a Pavo Šustak.

Novozvolenému vedeniu prvý zbla-

MS Jelisevec. Pritom vyzdvihli, že je MS Jelisevec aj na úrovni celého Chorvátska významným činiteľom ochrany, pestovania a šírenia slovenskej kultúry, piesní, zvykov a slovenskej reči.

A ako je to už zvykom, po oficiálnej časti zhromaždenia nasledovalo občerstvenie, veselé priateľenie sa a tanec hlboko do noci. O dobrú náladu sa postarali jelisavská kapela Avantúra a tamburáši jelisavského spolku Ivana Brníka Slovák.

Môžeme si byť istí, že MS i v budúcnosti bude pracovať s rovnakým nadšením a že i naďalej bude prezentovať na dôstojný spôsob jelisavských Slovákov. Vôbec nepochybujeme, že si všetky svoje náročné plány i uskutočnia.

(Ž. Brník)

Volebné zhromaždenie MS Osijek

Predsedníctvo Valného zhromaždenia MS Osijek

Dňa 24. februára 2010 konalo sa volebné výročné zhromaždenie MS Osijek. Na zhromaždení okrem členov MS Osijek a jej sympatizantov boli prítomní i predseda Zväzu Slovákov v Chorvátskej republike Andrej Kuric a zástupca predsedu Zväzu Slovákov Želko Lomiansky, Vilko Hulák, predseda MS Jelisevec, a Andrija Kristek, predseda Mestskej rady pre slovenskú národnostnú menšinu Osijeka a zástupca predsedu Župného zhromaždenia Osijecko-baranskej župy Stjepan Čuraj, ktorý pochválil prácu MS Osijek a vyjadril potešenie, že pestujeme kultúru a tradíciu svojich predkov, lebo je to veľmi

významné pre všetkých obyvateľov nášho mesta a župy. Vyzdvihol, že župa i v tomto roku bude MS Osijek pomáhať v rámci svojich možností. Prítomní na zhromaždení bol i predseda Župnej rady pre slovenskú národnostnú menšinu. Predseda MS Osijek Josip Kreičik podal Správu o činnosti za rok 2009, ako i návrh Plánu práce na rok 2010. Pokladník a administrátor Pavao Štrbik podal detailnú Správu o hospodárení za minulý rok.

Zhromaždenie jednohlasne schválilo správy za rok 2009. Taktiež schválili i Návrh plánu práce na rok 2010, ako i Návrh rozpočtu na rok 2010. Na zhro-

maždení na post predsedu zvolili doterajšieho predsedu Josipa Kreičika a jeho zástupcom je Emil Dorčak.

Členmi výkonného výboru sú: Josip Kreičik – predseda, Emil Dorčak – zástupca predsedu, Pavao Štrbik – pokladník, Anđelka Đundová – tajomníčka, Želko Lomiansky, Katica Rajkovićová, Dubravka Čatošová, Dr. Ivanka Štenc-Bradavica a Anđelko Benčić – členovia. Do dozorného výboru zvolení sú: Blanka Mavretićová – predsedníčka, Marija Belajová – členka a Marko Bošković – člen.

Predsa musíme uznať, že nám je najdrahšia práca, ktorá je práve pred nami – a to je presťahovanie sa do miestnosti na Pejačevićovej ulici, ktoré nám prenajalo mesto Osijek. Po týchto prácach presťahujeme si veci a konečne budeme mať svoj vlastný priestor na schádzanie sa, priateľenie a cvičenie. Ak budeme chcieť a vládnuť, budeme sa tu môcť schádzať každodenne.

Predseda sa poďakoval všetkým členom za prácu a účasť na všetkých naplánovaných aktivitách v minulom roku.

Svojím príchodom na zhromaždenie nás osobitne poctila naša čestná predsedníčka prof. Margita Žagarová. Zaželala nám, aby sme i v budúcnosti pokračovali v práci s takým istým entuziazmom a aby sme nikdy nezabúdali, že Maticu netvorí jeden človek, ale iba všetci jej zhodní členovia spolu. (A. Đundová)

Valné zhromaždenia SKUS Fraňa Strapača a MS Markovec

Dňa 21. februára 2010 sa uskutočnilo riadne výročné zhromaždenie SKUS Fraňa Strapača a MS Markovec. Po prvýkrát valné zhromaždenie bolo v Drevenici. Prítomní boli takmer všetci členovia, mnohí rodičia aktívnych členov, predsedovia markovských združení, predstaviteľ macedónskej národnostnej menšiny OBŽ Dragan Siljanoski, predstaviteľ Rádia Našice Robert Rigo, predseda MS Našice, predseda MS Josi-

– 112 členka Vjera Baksová nevystala ani raz, Neven Hećimović a Kristína Dudjaková vystali raz, pokým Ivona Sekulová a Matea Kalazićová vystali dva razy. Predsedníčka MS Markovec Branka Baksová podala Správu o činnosti po mesiacoch a všetky aktivity boli ilustrované bohatou fotodokumentáciou na videoplátne.

Resumé:

Celkove sme boli hostiteľmi 23 kultúrnych združení (1157 účastníkov) na

a menším MS, akými sú: MS Zokov Gaj, MS Míľovce, MS Josipovec, MS Sol'any a MS Jakšić, ktorej sme darovali i naše staré kroje. Dvadsať traja navštevovatelia školy folklóru boli umiestnení v domoch našich členov.

Najdôležitejšia a najväčšia aktivita bola oslava 130. výročia príchodu Slovákov do Markovca a 130 rokov od zmienky o dedine Markovec. Hlavnými nositeľmi a organizátormi tejto akti-

Prehľad aktivít za rok 2009 po skupinách

P. č.	Skupiny	Členstvo	Aktivity	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	celkove*
1.	Malá tanečná *85	29	SKÚŠKY	3	8	9	7	10	4	-	-	8	7	10	7	73
		21 Ž - 8 M	VYSTÚPENIA	-	-	-	4	5	1	-	-	-	-	1	1	12
2.	Stredná tanečná *92	21	SKÚŠKY	3	8	10	7	9	4	-	-	8	9	10	6	74
		17 Ž - 4 M	VYSTÚPENIA	-	-	-	5	6	1	-	-	1	2	1	2	18
3.	Veľká tanečná *112	26	SKÚŠKY	6	8	9	7	8	6	3	6	9	9	11	6	88
		17 Ž - 9 M	VYSTÚPENIA	3	2	-	1	3	4	1	2	3	2	2	1	24
4.	Speváčka *67	15	SKÚŠKY		4	5	4	4	4	2	4	5	6	5	4	51
		13 Ž - 2 M	VYSTÚPENIA	-	1	-	-	6	1	1	-	3	1	2	1	16
5.	Hudobná *73	8	SKÚŠKY	4	4	5	4	4	4	2	4	5	6	5	4	51
		0 Ž - 8 M	VYSTÚPENIA	2	1	-	-	6	3	1	2	3	-	2	1	22
6.	Správny výbor	7+13=20	SCHÔDZA	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
		13 Ž - 7 M														
7.	Čestní členovia	7														
		2 Ž - 5 M														
8.	Podporujúci členovia	8														
		4 Ž - 4 M														
	CELKOVE	108	SKÚŠKY	20	32	38	29	35	22	7	14	35	37	41	27	337
	CELKOVE	72 Ž	VYSTÚPENIA	5	4	-	10	26	10	3	4	10	5	8	7	92
	CELKOVE	36 M	SCHÔDZA	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12

povec, predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrej Kuric a primátor Našic Krešimir Žagar. Zhromaždenie otvorili speváčky a hudobná skupina veselou piesňou *Krčmárik maličký*. Dvadsať dvaja usilovní tanečníci prijali skromné odmeny za riadne dochádzky na skúšky, ako i za účinkovanie na početných vystúpeniach. Z celkového počtu príchodov

troch významných podujatiach: 130. výročie príchodu Slovákov (4), 10. Večer polesňakov (3) a 11. Festival slovenskej hudby a spevu Keď sa ruža rozvíjala (16). Niekoľko týždňov sme pracovali na zariadení priestoru poza javisko, maľovali sme strop Drevenice a javisko. Organizovali sme dve školy folklóru: v zimnom a v letnom období čiže pomoc mladým

vity boli MS Markovec a SKUS Fraňa Strapača. Ústredná oslava bola v dňoch 30. apríla – 3. mája 2009 a do nej boli zapojené všetky markovské združenia. Na oslave boli prítomní početní vysokí hostia, priatelia a sponzori z Chorvátska a Slovenska, ako i početní Markovčania. Pri tejto príležitosti všetky združenia zozbierali staré fotografie Markovca a po-

Valné zhromaždenie v Markovci

tom bola nainštalovaná výstava starého Markovca. Na základe týchto fotografií koncom roku 2009 vydali sme fotomo-

nografiu pod názvom Pod tým naším okienečkom pekné slnko svieti autorky Branky Baksovej. Všetky spomenuté

aktivity uskutočnili sme predovšetkým vďaka usilovnej a obetavej práci našich členov a ich rodičov, ale i vďaka veľkému porozumeniu a finančnej podpore v najväčšej miere: Rady pre národnostné menšiny Chorvátskej republiky, Našíc a primátora Našíc Krešimira Žagara, zástupkyne v chorvátskom parlamente Zdenky Čuchnilovej, Zväzu Slovákov v Chorvátsku na čele s predsedom Andrejom Kuricom, Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí z Bratislavy.

Zhromaždenie schválilo správy o činnosti Matice za rok 2009 a o jej hospodárení, ako aj Návrh plánu práce na rok 2010 a Návrh rozpočtu na rok 2010.

Prítomní hostia na zhromaždení gratulovali Markovčanom, pochválili ich výbornú prácu a skvelé výsledky, pritom im zaželeli, aby všetko to, čo si naplánovali na tento rok i uskutočnili.

(B. V. Baksová)

Volebné zhromaždenie KUS Lipa v Lipovľanoch

Pracovné predsedníctvo Valného zhromaždenia KUD Lipa

Najstarší KUS v Lipovľanoch v sobotu 27. februára uskutočnil slávnostné volebné zhromaždenie. KUS LIPA bol založený v roku 1921 ako zmiešaný spevácky zbor a neskôr prerástol v kultúrno-umelecký spolok. Keďže je okres Lipovľany viacnacionálnym prostredím, v spolku LIPA od samého založenia pracovali príslušníci všetkých národnostných menšín, ktoré žili v Lipovľanoch.

Dnes KUS LIPA počíta 90 aktívnych členov, ktorí pracujú v troch skupinách – mladšia, staršia a tamburášska skupina. Pracujú za odborného vedenia choreografa a umeleckého vedúceho

KUS Tihomira Krmeka a umeleckého vedúceho mladšej a staršej skupiny, ako i vedúceho tamburáskej skupiny prof. Franju Rodića. Okrem chorvátskeho folklóru pestujú i folklór slovenskej národnostnej menšiny. Členovia KUS LIPA sa zúčastňujú na všetkých slovenských folklórnych prehliadkach a taktiež predstavujú silnú sponu medzi Chorvátskom a Slovenskom.

Predsedníčka KUS Marica Tisajová pozdravným príhovorom uvítala všetkých prítomných a hostí.

Prácu zhromaždenia riadilo pracovné predsedníctvo v zložení: Nevenka Zoričová, Gordana Tisajová a Gordana Zubaková. Zapisovateľkou bola Gordana Tisajová. Potom bol navrhnutý a schválený rokovací program.

Marica Tisajová, predsedníčka KUS LIPA podala dôkladnú Správu o práci za rok 2009. Danijela Zrinská prečítala Finančnú správu za minulý rok. Navrhnu-

tý bol nový Výkonný výbor KUS LIPA: Marica Tisajová, predsedníčka, Nevenka Zoričová – zástupkyňa predsedníčky, Gordana Tisajová – tajomníčka, Gordana Kotarski – pokladníčka, Ivana Totová, Marija Nađová, Dragica Kneževićová, Dubravka Musijová a Zlatko Žanić – členovia. Do dozorného výboru boli navrhnutí: Drago Tisaj, Benito Tot a Željka Žanićová. Po prednesení veľmi náročného a aktivitami veľmi bohatého plánu a programu práce, ako i Plánu hospodárenia na rok 2010 hostia volebného zhromaždenia sa aktívne zapojili do rokovania.

Všetci hostia vyjadrili svoju veľkú spokojnosť s prácou KUS LIPA a taktiež vyzdvihli i veľkú spokojnosť s dobrou spolupracou tohto spolku s inými združeniami.

Na konci volebného zhromaždenia členovia Zmiešaného speváckeho zboru LIRA zaspievali tri piesne. Predsedníčka Marica Tisajová zavolała všetkých prítomných na občerstvenie. Členov KUS LIPA a hostí zabávali členovia tamburáskej skupiny KUS LIPA Lipovľany.

(M. Tisajová / I. Hudec)

Usilovné ruky našej Milky

Foto: I. Hudec

Milka Hubáková

Pani Milka Hubáková (rod. Brnušková) doteraz ušila mnoho slovenských národných krojov pre lipovlianskych Slovákov – tak pre dospelých, ako i pre deti.

Keď prišla finančná pomoc z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, lipo-

vlianski Slováci si kúpili basu, čižmy a potom si zaobstarali i materiál na slovenské kroje. Onedlho od našej usilovnej členky Milky, krajčírky na dôchodku, začali prichádzať krásne ušité slovenské národné kroje pre detskú folklórnu skupinu. Tieto detské kroje sa po

prvýkrát predstavia na Detskej prehliadke slovenského folklóru v Lipovľanoch.

Naša Milka zakončila krajčírské remeslo u naširoko-nad'aleko známeho, teraz už nebohého majstra krajčira Dmitra Dalenjaka. O tom, že sa od neho naučila iba tomu najlepšiemu, svedčia jej početné ušité predmety.

Napriek tomu, že je pani Milka teraz už na zaslúženom dôchodku i nad'alej usilovne pracuje. Je matkou dvoch ženatých synov a má štvoro vnúčat, na ktoré je veľmi hrdá.

Milkin dedo Martin Brnušak sa narodil v osade Suchá Hora na Orave (Trstená). V Lipovľanoch žil od roku 1904. Milkin otec Franjo sa narodil v Lipovľanoch v roku 1917 a okrem Milky mal i dvoch synov – Ivicu a Josipa. I dedo i otec sú už zosnulí.

Usilovné ruky našej Milky dnes sú zasvätené šitiu slovenských ľudových krojov. MS Lipovľany jej je preto veľmi vďačná a určite dostane i zaslúženú odmenu. Pani Milke želáme dobré zdravie a dlhý život a ešte raz sa jej chceme poďakovať za všetko dobré, čo koná pre našu Maticu.

(I. Hudec)

Na Jozefa v Lipovľanoch

Napriek ťažkej krízovej dobe a recesii v Lipovľanoch sa predsa len 18. marca 2010 oslávil Deň ZŠ Josipa Kozarca. V ten istý deň po večernej omši bola predstavená kniha autora N. Zemana pod názvom Povijest Župe sv.

Josipa u Lipovljanima. Predstaviť knihu vystúpením podporil SZ Lira.

V sám sviatok sv. Jozefa v kostole bola slávnostná svätá omša pri príležitosti oslavy Dňa farnosti, prispôsobená pôstnemu obdobiu. V ten istý deň Deň

okresu bol uctený i slávnostným zasadnutím okresnej rady a slávnostnou akadémiou za vystúpenia KUS Lipa (predstavili i chorvátsky, i slovenský folklór), SZ Lira (predstavil sa chorváckymi a slovenskými piesňami), Česká beseda sa predstavila vystúpením svojej speváckej skupiny, KPD Karpati sa zúčastnili vystúpením zboru a folklórnej skupiny. Na slávnostnej akadémii vystúpili i najmladší žiaci základnej školy so svojím programom.

Bolo skutočne veľmi slávnostne a program bol na výbornú. Vďaka tradícii oslavovania nášho patróna sv. Jozefa i tohto roku sa uskutočnili rôzne zaujímavé programy, ktoré spolky po dlhej zime konečne mohli verejnosti i prezentovať.

Pred nami je oslava najväčšieho kresťanského sviatku – Veľkej noci, no predtým sa mnohé združenia zúčastnia v speve o Ježišomv umučení a budú sa striedať na strážu pri Ježišovej hrobke.

(I. Hudec)

Seminár pre učiteľ'ov v Našiciach

V Našiciach v priestoroch Zväzu Slovákov začiatkom marca mali učitelia slovenského jazyka a kultúry a poradca pre slovenský jazyk schôdzu, na ktorej sa rozprávali o uskutočňovaní učebného plánu a učebných osnov slovenského jazyka a kultúry. Hovorili aj o používaní

nových učebníc. Taktiež sa hovorilo aj o seminároch pre učiteľ'ov na Slovensku a vo Vojvodine, o Škole v prírode na Slovensku, o Letnej škole ľudového tanca, Detskej univerzite, Letnej škole ľudových remesiel, Letnej škole slovenského jazyka... Učitelia hovorili i o organizova-

ní literárno-recitačného podujatia žiakov ZŠ učiacich sa slovenský jazyk pod názvom Slovenčina moja, ktoré bude tohto roku v Jelisavci 15. mája tohto roku. Taktiež sa hovorilo i o vydávaní básnickej zbierky Kvapky VI.

(A. M. Kuric)

Foto: A. M. Kuric

Seminár pre učiteľ'ov

Foto: A. M. Kuric

Seminár pre učiteľ'ov

Spolok žien

Spolok žien pri Matici slovenskej Ilok, ktorý bol založený pred dvoma rokmi, pracuje usilovne. Ženy sa stretávajú každú stredu v priestoroch Slovenského domu. V minulých dvoch rokoch nadviazali spoluprácu s viacerými spolkami

žien z Vojvodiny a uskutočnili niekoľko spoločných stretnutí. Tak to bolo aj v sobotu 6. marca, keď päťčlenná delegácia ilockých žien prijala pozvanie na zábavu usporiadanú pri príležitosti oslavy 8. marca – Medzinárodného dňa žien. Zábavu organizoval Spolok žien Slovenka v Hložanoch. Okrem hostiteľiek z Hložian a Iločaniek boli prítomné aj člen-

ky spolkov zo Silbaša, Pivnice, Kysáča a Kulpína. Ženy strávili príjemné chvíle pri večeri, hudbe a tombole.

V stredu 10. marca Iločanky im vrátili pohostinnosť a uhostili predstaviteľky spolkov žien z Hložian a Báčskej Palanky, čím spolupráca spolkov pokračuje.

(B. Čermáková)

Foto: V. Mikšádová

Iločanky prijali ženy z Hložian a z Báčskej Palanky

Foto: V. Mikšádová

Iločanky na návšteve spolku Slovenka v Hložanoch

Rijeka v centre Európy

Rijeka sa zase stala strediskom vo svete šachových figúr. V dňoch 5. – 19. marca 2010 sa konali v novej športovej hale Centar Zamet 11. ME v šachu jednotlivcov mužov a žien. Na jednom mieste sa zúčastnilo skoro 600 hráčov a ešte nikdy nebolo na majstrovstvách toľko veľmajstrov v šachu. Niektorí členovia Matice mali šťastie, že sa mohli zúčastniť na slávnostnom otvorení. Len nám bolo ľúto, že zo Slovenska prišli

našej Slovenky sa začal týmto príhovorom:

Milé slečny, milé dámy,
ale mi je dobre,
keď sa môžeme baviť s Vami.
Veď Deň žien je pred dverami,
vzdajme mu hold,
aj všetky, čo sú s nami.
Ach, ženy, ženy,
vašou krásou je svet vyplnený,
okolo nás samá žena,

jedna šťastná, druhá malá,
iná je strapatá, ďalšia ustatá.
Hlavné je, že každá ľúbi,
lásku na vankúši drží,
sníva o nej každú noc
a ráno sa usmiata budí.
Máme rady mier,
bez vojny celý svet,
polia a lúky bez mín;
nech rastie strom,
nech kvitne kvet.
Ženy nohavice začali nosiť,
držia rodiny, celý štát,
chlapci nech sú aj ďalej namyslení,
kým žena vládne,
netreba sa ničoho,
žiadneho nešťastia báť.
Drahé dámy, oslavujme,
že sme ženy, nebanujme,
pripime si na našu slávu,
koľko mužov kvôli nám
stratí dobrý rozum, hlavu.
Dôstojne si sviatok pripomeňme;
veľa t'archy padlo na naše plecia,
aj na ruky silné, ale jemné,
veď je Medzinárodný deň žien.
Ženy si aj ďalej ctíte,
dnes, zajtra a každý deň.

(M. Rekić-Grolmusová)

Foto: M. Gržinić

MS Rijeka

piati šachisti a na otvorení sme sa s nimi nestretli.

Hneď na druhý večer 6. marca sme v Českom dome mali program s posedením pri príležitosti osláv MDŽ. Z Matice slovenskej sa na programe zúčastnilo 20 členov; piesňami a tancami sme si spestrili večer, pripomenuli 100. výročie vymáhania rovnoprávnosti žien. Program

Foto: M. Gržinić

Členky MS Rijeka s primátorom mesta Vojkom Obersnelom

Veľkonočná zora

Nábožné ženy bedlia. Zora bledá oblohu farbí. Ony nadránom si myslia, čo si počnú s balvanom, ktorý sa ženskej sile pohnúť nedá.

Noc nad záhradou...Ale kňazská trieda

si blahoželá, že je nadpánom...

Hrob Spasiteľa zverí oplanom, lež hrob je prázdny...Dnes víťazom beda.

Ó, trámy, klince, vládna kopija, kde je obeť, čo zostúpila zhora?

Veľrada ešte triumf dopíja...

No na srdci ju tlačí obáv mora

a o triumf ju cez noc ozbíja

ten Premožný, veľkonočná Zora.

Svetlo

Cestou si, chodci, uvarujme svetlá, ktoré nám srdce rozožali v chráme,
nech kajúcu púť strašiak neoklame,
keby nás vo tme nepohoda stretla.
Do domu v hustej tme sa zlodej vláme

a neraz doň aj nočná mura vlietla.
Tu treba svetla, nepostačí metla.
Ňou potme iba prázdno udierame.
Bez teba, Svetlo, cestu nepoznáme,
nenazdajky sa ocitneme v jame
a nedočkáme, kto k nám ruku vystrie.

Bez teba, Kriste, nepoznáme brata
ozbýjaného, ktorý s láskou ráta,
že duch i telo pri tebe mu zbystrie.
(Gorazd Zvonický)

Spoznaj Slovensko

V Rijeke sa vo štvrtok 11. marca mohlo prečítať v Novom liste a počuť z Rádia Rijeka, že sa dvere Matice slovenskej otvárajú pre všetkých, ktorí sa zaujímajú o našu prácu. O 17.30 sa v obsadených miestnostiach začal program Spoznaj Slovensko. Krátky film o kultúrnych pamiatkach a prírodných krásach veľmi zaujal prítomných. Program pokračoval peknými ľudovými piesňami speváčok Slovenky a autorskými básňami Margi-

ty. Zaujímavé bolo počuť recitácie básní účastníkov kurzu slovenského jazyka. Tu sa potvrdilo, že sa jazyk môžeš výborne naučiť, ale prízvuk rodnej reči sa ťažko stratí. Práve to je veľmi sympatické, lebo je inakšie.

Náš člen Vladimír Provčí pripravil výstavu svojich obrazov. Vladimír je aj predseda spolku Rusnjak. Usporiadal už veľa výstav v Rijeke, v chorvátskych mestách, vo Vojvodine, Ukrajine na Slo-

vensku. Konečne sa niektoré jeho obrazy presťahovali na niekoľko týždňov aj k nám. Po otvorení výstavy a ešte jednom dokumentárnom filme o starých tradíciách na Slovensku sa oficiálny program skončil. Tento projekt našej zástupkyne pri PGŽ Miroslavy Gržiničovej sa vydaril. Každý mesiac jeden štvrtok bude určený pre verejnosť. Takto budeme propagovať nielen našu prácu, ale aj naše Slovensko. Hrdí sme na našu starú domovinu a šťastní, že máme na Slovensku toľko kras, ktoré treba vidieť.

(M. Rekić-Grolmusová)

Foto: M. Gržinić

Spevácka skupina Slovenka

Foto: M. Gržinić

Výstava v priestoroch MS Rijeka

Oslava Dňa žien v Míľovciach

Členovia MS Míľovce príležitostne oslávili Medzinárodný deň žien. Napriek chladnému počasiu v odpoľudňajších nedeľných hodinách zoskupili sa v Kultúrnom dome, kde predseda MS Míľovce daroval ženám, členkám MS Míľovce, kvety. Po nedávno uskutočnenom valnom zhromaždení zostalo jedlo

a nápoje, ale Zlata Lukačeková napriek tomu napiekla svoje chýrečné rožky. I keď pani Zlata veľmi rada robí radosť svojim Míľovčanom, chystajúc pre nich svoje špeciality, tentoraz mala na to ešte o jednu príčinu viac. Totiž oslavovala 44. výročie manželstva, takže pre túto slávnostnú udalosť jej manžel Mato pri-

niesol slivovicu a ponúkal ňou všetkých prítomných, sľubujúc im pritom, že ich všetkých do svojho nového domu zavolá na zlatú svadbu, ktorá bude opravdivou „fešťou“.

Míľovským Slovákom toto bola ešte jedna príležitosť vzájomne sa priateľiť, ale využili toto stretnutie i na ešte jednu skúšku. Tak toto nedeľňajšie zoskupenie prerástlo v celovečernú zábavu.

(O. Služeková)

Foto: O. Služeková

Predseda prekvapil matičiarky

Foto: O. Služeková

Členky MS Míľovce s kvetmi

Tvorivá dielňa

V ZŠ kráľa Tomislava v Našiciach na hodine slovenského jazyka a kultúry sa uskutočnila tvorivá dielňa pre deti a učiteľov – zdobenie veľkonočných kraslíc. Boli na nej predovšetkým žiaci z Markovca, učiteľky Monika, Kristína a Anna, knihovníčka Ivana a pedagogička Ďurďica.

Dielňu viedla pani **Andelka Ďundová** z Osijeka, tvorkyňa prekrásnych

Všetci boli aktívni

Foto: A. Maroševičová

Urobili pestrofarebné kraslice a maličké drôtované košíčky. Detom sa to natoľko zapáčilo, že hneď chceli odniesť kraslice

domov, ale ich predsa nechali, aby sa v škole urobila malá prezentácia toho, čo vytvorili. A tak žiaci **Klaudia Pinteroová, Jurica Majič, Ivona Krištofiková, Iva Vinkeševičová, Gabriela Sabová, Višňa Malijureková, Korina Králiková, Marína Mezaková, Margaréta Pauličová, Vanna Králiková, Monika Kriblová, Mária Kanisová, Antónia Dudjaková, Matea Kalazičová a Magdaléna Firicová** sa podieľali na výstave svojej ručnej tvorby a z toho urobili malú výstavu.

Cieľom tejto tvorivej dielne bolo urobiť deťom radosť, oboznámiť ich so slovenským spôsobom ozdobovania vajčiek a inšpirovať ich k tvorivosti a ony boli šťastné, že to vyšlo tak, ako si priali a tešili sa, že čoskoro prídu veľkonočné sviatky.

(A. Maroševičová)

Foto: A. Maroševičová

Tvorivá dielňa

ručných prác a znalkyňa drotárskej techniky ozdobovania vajčiek, jedinečnej na svete len u Slovákov, ako aj servítkovej techniky.

Pani Andelka vyložila svoje vzácne a unikátne veľkonočné ozdoby na stôl v triede a počas prestávky iní žiaci a učitelia mohli obdivovať jej ručné práce, urobené na slovenský spôsob. Veľmi zaujímavo a pútavo ukazovala žiakom techniky ozdobovania vajčiek.

Poučení žiaci si vyskúšali svoju tvorivosť a zručnosť obidvomi technikami. S radosťou zdobili vajčka príslušenstvom, ktoré si priniesli z domu, naučili sa používať drôt aj na maličké ozdoby.

Rada slovenskej národnostnej menšiny

V nedeľu 14. marca sa v priestoroch Slovenského domu v Iloku konala schôdza Rady slovenskej národnostnej menšiny Vukovarsko-sriemskej župy. Po verifikácii zápisnice a schválení programu rokovania predseda Rady Milan Pucovský podal správu o činnosti rady za minulý rok. Tajomníčka Anna Pucovská podala správu o hospodárení a oboznámila, že je z Vukovarsko-sriemskej župy v tomto roku znížená

suma určená na činnosť rady z dôvodu recesie.

Ďalej sa hovorilo o sčítaní obyvateľstva, ktoré bude v roku 2011 a o tom, že sa treba hlásiť k slovenskej národnosti. Tiež sa informovalo, že sa tohtoročný Deň národnostných menšín Vukovarsko-sriemskej župy bude konať 8. mája 2010 vo Vukovare. Hostitelia budú príslušníci ukrajinskej a nemeckej národnosti. (B. Čermáková)

Diamantové jubileum

V nedeľu 14. februára 2010 vo sviatok sv. Valentína (zároveň na Svetový deň manželstva) manželský pár Sofia a Josip Batorekovi oslávili 60 rokov svojho manželstva.

Po slávnostnej sv. omši v Kostole sv. Michala v Josipovci oslávenci za veľkým, sviatočne prikrýtim stolom zoskupili svojich najmilších: svoje tri deti, štvoro vnúčat spolu s ich životnými partnermi a päťoro pravnučat. Blahoželania, kvety, veľká torta, slávnostný obed – a šťastný úsmev na tvárach jubilantov.

Sofia, narodená 17. 2. 1934, celý svoj život bola starostlivou a usilovnou domácou, ešte i dnes sa stará o svoju záhradu. Josip sa narodil 3. 2. 1931. Bol murárom samoukom a zaoberá sa ešte vždy i poľnohospodárstvom. Vyše sedem rokov bol zamestnaný v stavebnom

Foto: A. Majdišová

Oslávenci s rodinou

podniku RAD v Ďakove. Dnes obrába 4 jutrá zeme. Zdravie slúži obom, napriek operáciám a ťažkostiam, ktoré ich životom sprevádzali. Do manželského zväzku vstúpili 14. februára 1950. Život sebou niesol i pekné, i tie menej pekné chvíle, ale vďaka zhode, optimizmu a vzájomnému porozumeniu všetkých členov rodiny, ich spoločný život bol šťastný. Za svoje šťastie ďakujú i Pánu Bohu, lebo bol s nimi vo všetkých ich životných chvíľach a mnohokrát im pomohol. Preto mienia, pokiaľ len budú

vládať i naďalej riadne odchádzať na sv. omše, a tak posilňovať svojho ducha.

Na otázku, ako to bolo počas toľkých rokov spoločného života, veselá a vždy naladená Sofia nám povedala takto:

„Niekedy sa to u nás vedelo zachmúrit', niekedy dokonca i hrmelo. Inokedy padal dážď, ale po všetkom, predsa len zvíťazilo slnko a svojim svetlom rozhnaľo všetky chmáry. A vtedy nám bolo veľmi pekne, lebo sme sa vždy znovu mohli presvedčiť, že je láska predsa len silnejšia ako všetko ostatné.“ (A. Majdišová)

Krátke správy z Iloka

V piatok 5. marca 2010 v Mestskej knižnici a čítárni v Iloku bol slávnostný akt udeľovania ocenení najlepším športovcom mesta Ilok za rok 2009. Uznania odovzdali primátor mesta Ilok Miroslav Janič a jeho zástupca Darko Prskalo. Ženský kadetský tím Združenia športových rybárov KARAS (v zložení Dajana Dudášová, Martina Mendánová a Daniela Mučajiová) prijali uznanie ako najlepší tím.

Dajana Dudášová tiež dostala uznanie ako najlepšia športovkyňa mesta Ilok za rok 2009. Dievčatám gratulujeme.

Združenie športových rybárov KARAS už tradične začiatkom roka organizuje pracovné akcie na brehu Dunaja. Tak to bolo i v nedeľu 7. marca. Zoskupilo sa 15 členov združenia, ktorí pracovali na čistení a klčovaní dráhy pre športový rybolov. Akcia sa ukončila, ako aj

každý rok pri dobrom ohníku opekaním domácej klobásy a slaninky, a samozrejme, popíjaním dobrého ilockého vína. V piatok 12. marca športová sekcia MS Ilok organizovala turnaj v hádzaní šípok (pikado), na ktorom sa zúčastnilo 31 hráčov. Najlepší bol Ivan Blatnický, druhé miesto obsadil Ďurko Dubovský a tretie Saša Lamoš. Diplomy a ceny udelili predseda MS Ilok Želko Dubovský a vedúci športovej sekcie Zlatko Zajac. Po ukončení turnaja kapely Alesis a Virmas hrali do tanca. (B. Čermáková)

Foto: V. Mudroch

Odmenení športovci

Foto: V. Mudroch

Dajana Dudášová, Danielka Mučajiová a Martina Mendánová s podpredsedom a tajomníkom ZŠR Karas

Krása v obraze a slove

27. februára na slávnostnom otvorení výstavy v miestnostiach MS Josipovec sa zoskupili členovia Výtvarnej skupiny Kontrast a básnici zo Združenia Riječ ravnice.

Obrazy, grafiky a skulptúry vystavovali štyria členovia skupiny *Kontrast* a básnici z Ďakova, Osijeku a iných miest čítaním svojich básní skrášlili túto slávnosť. Josipovčania: Katarína Kuricová, čerstvá akademická sochárka, v súčasnosti zamestnaná v ZŠ v Ďakove, Anica Popovićová – učiteľka výtvarnej kultúry v ZŠ v Josipovci a Gorjanoch, Adam Konjušak – kontrolór v textilnom podniku *Slavonija MK* a Josip Brandis, študent 3. ročníka na filozofickej fakulte, a študenti Umeleckej akadémie v Osijeku predstavili sa svojimi novými prácami.

Na výstave bolo mnoho návštevníkov i zo susedných miest, z Ďakova a Osijeku. Častými hosťami na výstavách v Josipovci sú: predseda Zväzu Slovákov Andrej Kuric s manželkou, predseda okresu Mirko Vavra, predstavitelia Združenia umelcov Ďakovského kraja Suncokret, predstavitelia Múzea Ďakovského kraja, *Lions klub* Buga z Ďakova,

Otvorenie výstavy

Foto: A. Popovićová

predstavitelia MS Jurievec a riadni hostia z Josipovca, Ďakova a Osijeku, milovníci umenia, profesori a študenti výtvarného umenia na Umeleckej akadémii v Osijeku. Predseda MS Josipovec Zdenko Komár po uvítacom príhovore vyzdvihol fakt, že iba MS Josipovec má i výtvarnú sekciu. Okrem už známych odmen je isté, že tí ktorí ešte ako žiaci ZŠ v Josipovci za svoje výtvarné práce získavajú odmeny, sa stanú známymi a poprednými umelcami. Napriek tomu, že sú ešte len žiakmi alebo študentmi, ich práce mnoho sľubujú. Predseda Zväzu Slovákov Andrej Kuric a predseda okresu Mirko Vavra vyzdvihli, že je pre takéto malé prostredie veľmi veľkou hodnotou to, že jestvuje táto skupina, ktorá svojej dedine istotne ponechá veľké kultúrne bohatstvo a dá jej novú rozoznateľnosť.

Počet ľudí, ktorí prichádzajú na výstavy v Josipovci, z roka na rok sa zväčšuje, takže sa už nastoľuje otázka priestoru, v ktorom bude nainštalovaná budúca výstava, aby miestnosť nebola tesná pre všetkých milovníkov umenia. Návštevníci vedia, že na josipovských výstavách vždy budú vidieť niečo nové, že sa tu budú zároveň i priateľiť pri bohatom občerstvení a ak ešte budú mať i trochu šťastia – vyhrajú obraz na bezplatnej tombole.

Básnici výtvarníkom darovali svoje knihy a niektorí básnici domov odišli s obrazmi z výstavy. Program viedol Mirko Knežević, josipovský Oliver Mlaakar, ktorý bol i iniciátorom tohto spoločného predstavovania sa básnikov a výtvarných umelcov.

(A. Popovićová)

Foto: A. Popovićová

Pri otvorení v priestoroch MS Josipovec

Foto: A. Popovićová

Skupina Kontrast s básnikmi

Rada Miestneho výboru Jelisavec

Dňa 17. marca 2010 v Kultúrnom centre Slovákov v Jelisavci Rada Miestneho výboru v Jelisavci mala svoje posledné 14. v poradí zasadnutie v tomto zložení. Predseda rady Ing. Franjo Kandra toto zasadnutie zvolal s cieľom ešte raz rozanalyzovať jej prácu v minulom štvorročnom mandáte.

Okrem bežnej problematiky v osade – platenia elektrického prúdu, vody, zriaďovania cintorína, údržby ciest, platenia rôznych komunálnych služieb Rade miestneho výboru Jelisavec sa vďaka finančným donáciám podarilo v značnej miere pomôcť početným združeniam v meste. Toto zloženie Rady je prvým, ktoré vynieslo rozhodnutie, aby sa každoročne finančne podporila práca jelisavských združení – na radosť všetkých Jelisavčanov.

Správa o hospodárení za minulý rok bola jednohlasne schválená.

Členovia Rady miestneho výboru Jelisavec jednohlasne schválili Správu o práci za obdobie 2006 – 2010.

Predseda rady Ing. Franjo Kandra na záver zasadnutia vyzdvihol, že v minulých štyroch rokoch do Jelisavca bolo investované vyše 24 miliónov, čím sa

môže málokto rá de-dina pochváliť – (a to nie iba pokiaľ ide o porovnávanie Jelisavca s dedinami našického kraja, lež i iných dedín v župe a širšie.)

Predseda povedal, že je veľmi hrdý na prácu tejto Rady, ktorá svojou kvalitou vôbec nezaostáva za prácou Našickej mestskej rady. Poďakoval sa potom všetkým členom za konštruktívnu a dobrú spoluprácu a všetkým združeniam v Jelisavci za podporu.

Vo svojom mene a v mene všetkých Jelisavčanov predseda sa poďakoval všetkým, ktorí pomohli pri realizácii početných projektov: ministrom vo vláde Chorvátskej republiky, zástupkyňi v chorvátskom parlamente Zdenke Čuchnilovej, primátorovi Našic Krešimirovi Žagarovi a jeho spolupracovníkom, ako i početným priateľom, riaditeľom vo veľkých podnikoch, ktorí všetci všemožne pomáhali, a tak dali svoj veľký prínos k rozvoju Jelisavca a skvalitne-

Predsedníctvo Rady

Foto: Ž. Brnik

niu života v tejto dedine pre jej občanov. Podotkol, že je zvlášť hrdý, pokiaľ ide o výbornú spoluprácu s mestom Našice, pričom zdôraznil, že všetci členovia Rady miestneho výboru pracovali na dobrovoľnej báze, pre dobro Jelisavca – bez akejkoľvek finančnej úhrady.

Nakoniec sa poďakoval všetkým občanom Jelisavca, ktorí na akýkoľvek spôsob pomáhali a dali svoj prínos s cieľom, aby sa táto dedina stala dedinou prekrásneho života. Tú cestu by malo nasledovať i nové zloženie Rady Miestneho výboru Jelisavca.

(Ž. Brnik)

Náčrt politiky

Parlamentné voľby 2010

Po roku sa na Slovensku znovu konajú voľby, ktoré určia štvorročné smerovanie krajiny. Na rozdiel od predchádzajúcich dôležitých volieb (prezidentských) v tomto prípade už Slováci žijúci v zahraničí majú možnosť voliť. Účelom tohto článku by v prvom rade mala byť motivácia Slovákov žijúcich v Chorvátsku, aby aj napriek veľmi komplikovanému systému volenia odovzdali svoj hlas a pomohli Slovákom rozhodnúť ako ďalej. V prvej časti sa pokúsím namotivovať Slovákov, aby prišli k voľbám a v druhej odovzdám technické pokyny, ako to spraviť.

Je pre Slováka žijúceho v zahraničí (tu to už zúžime na tých, čo žijú v Chorvátsku) dôležité, aby sa Slovensko uberalo správnym smerom? Aký má na neho vplyv vývoj Slovenska? Skeptik by povedal žiaden, ja by som povedal, sme síce Slováci, ale žijeme v Chorvátsku a prosperita a blahobyt Chorvátska by mali byť naším hlavným záujmom. Takémuto názoru nemôžem a nechcem odporovať, ale pozrime sa na to z iného uhla pohľadu. Z vlastných skúseností môžem zodpovedne tvrdiť, že človek je bohatší, čím viac jazykov vie, čím má viac kamarátov, ale aj keď má dve rodné krajiny, taktiež narastá jeho osobné bohatstvo a pocit výnimočnosti. Nie veľa ľudí sa môže pochváliť, že má v sebe dva národy, dve kultúry, dva jazyky a môžeme tvrdiť aj dve osoby. A to je práve to, čo my Slováci žijúci v Chorvátsku máme a musíme byť

na to aj hrdí. Možno v budúcnosti naše deti alebo deti našich detí budú chcieť študovať, žiť alebo robiť na Slovensku, a preto by nás malo zaujímať, aby to budúce Slovensko bolo úspešné a slobodné. Aby to bola zdravá spoločnosť pre ich rozvoj, v ktorej nikto nie je obmedzovaný len pre svoj pôvod, rasu, vierovyznanie alebo sexuálnu orientáciu. Kde môže v plnej miere uplatniť svoje povolanie a žiť pokojne a slobodne. Takéto ciele pre Slovensko, ako aj pre Chorvátsko by sme mali mať.

Skôr než prejdeme na technické podrobnosti spôsobu volieb, pár slov k momentálnej politickej situácii na Slovensku.

Ako je známe, už 4 roky od volieb 2006 na Slovensku vládne koalícia 3 strán. Sú to Smer – Sociálna demokracia (SMER-SD), Slovenská národná

strana (SNS) a Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko (ĽS-HZDS). Zaujímavosťou štvorročného obdobia vládnutia premiéra Roberta Fica je fakt, že počas týchto rokov sa jeho strane výrazne zvýšili preferencie a momentálne sa držia na 40 %, jeho koalíčným partnerom SNS a ĽS-HZDS sa výrazne znížili a momentálne sú na hranici zvoliteľnosti do parlamentu (pod 5 %). Toto sa stalo hlavne preto, lebo skoro všetky kauzy, ktoré vznikli počas tejto vlády, sa týkali rezortov (ministerstiev), kde hlavne boli druhé dve strany. Takýmto spôsobom sa znižovali preferencie koalíčných partnerov, čo automaticky znamenal nárast preferencií Smeru.

Na druhej, opozičnej, strane politického spektra hlavnou ešte stále zostáva Slovenská demokratická kresťanská únia- Demokratická strana (SDKU-DS), ktorá do volieb vstupuje s novou volebnou líderkou Ivetou Radičovou, ale aj poznačená nedávnou kauzou preukazovania majetku, keď musel z postu volebného lídra odstúpiť Mikuláš Dzurinda. Strana má momentálne 10 % preferencií. Druhou stranou opozície je tradične Kresťanskodemokratické hnutie (KDH), tiež s novým predsedom strany, bývalým eurokomisárom Jánom Figel'om. Táto strana má asi najlepšiu pozíciu pred vstupom do volieb, keďže je prijateľným partnerom aj pre opozíciu, ako aj pre Smer. Tretia opozičná parlamentná strana je Strana maďarskej koalície (SMK), ktorá sa v tomto volebnom období rozpadla a výrazne stratila preferencie a je na hranici zvoliteľnosti. Z tejto strany vznikla strana vedená bývalým predsedom SMK Béloom Bugárom MOST-HÍD. Táto strana je tiež na hranici zvoliteľnosti, ale do parlamentu sa asi dostane. Posledná opozičná strana, ktorá má šancu dostať sa do parlamentu, je nová mimoparlamentná strana Sloboda a Solidarita (SaS) vedená bývalým poradcom ministra financií Ivana Mikloša, Róbertom Sulikom. Ide o silne pravicovú stranu, ktorá síce v prieskumoch získava 8 % prevažne u mladých voličov, ale je otáznе, či sú tieto prieskumy reálne. Je možné, že sa dostane do parlamentu, ale iste nie s takýmito vysokými preferenciami.

Keď hovoríme o najpravdepodobnejšom vývoji po voľbách, nie je možné vylúčiť stranu SMER-SD. Ak táto strana dostane spomínaných 40%, je ťažké očakávať, že nebude vo vláde. Sú dve možnosti, do parlamentu sa dostanú aj SNS, aj ĽS-HZDS a bude pokračovať súčasná vláda, ale ak premiérovi Robertovi Ficovi bude stačiť koalícia len s jednou z týchto strán, je pravdepodobné, že SNS zostane mimo. Druhá možnosť, podľa môjho názoru, aj prijateľnejšia pre všeobecný vývoj Slovenska, je tá, keď Smer do koalície zoberie KDH a MOST-HÍD, samozrejme, ak to tieto dve strany budú súhlasiť. Ako aj v prvom prípade, ak mu bude stačiť, Fico si, samozrejme, vyberie len jednu stranu. Tretia nepravdepodobná situácia je, že by sa proti Smer-u zlúčili všetky ostatné strany, ale ťažko si za jeden stôl sadnú Jano Slota, Iveta Radičová, Róbert Sulík, Béla Bugár, Pál Csáky, Vladimír Mečiar a Ján Figel'. Takáto koalícia by sa mohla nazvať politickou „perverzitou“, a pravé preto je nepravdepodobná. Aj keď na druhej strane netreba podceňovať politikov, keď ide o moc.

Na konci článku venujme sa aj technickým pokynom ohľadne volieb poštou, ako sa oficiálne nazýva voľba Slovákov žijúcich v zahraničí. Je potrebné dodržať isté technické pokyny, ako aj termíny.

Žiadosť o zapísanie do zoznamu voličov a voľbu poštou zašlite do 5. apríla (Žiadosť o voľbu poštou musí byť doručená do 23. apríla 2010). Hlasovací lístok odošlite do 2. júna 2010. Žiadosť o zapísanie do osobitného zoznamu voličov a voľbu poštou (<http://www.skm-brussels.be/data/files/194.doc>) s kópiou Vášho pasu alebo Osvedčením o štátnom občianstve spolu (<http://www.skmbrussels.be/data/files/195.doc>) (platné len 6 mesiacov odo dňa vydania) s čestným prehlásením, že nemáte trvalý pobyt v SR, je potrebné zaslať na Mestský úrad do Petržalky na adresu: Miestny úrad Mestskej časti Bratislava-Petržalka, Kutlíkova 17, 852 12 Bratislava, Slovakia. Obec (mesto, mestská časť) na adresu v cudzine, ktorú volič uviedol v žiadosti, najneskôr 35 dní pred dňom volieb (t. j. najneskôr 8. 5. 2010) zašle obálku, ktorá obsahuje hlasovacie lístky – počet bude

totožný s počtom zaregistrovaných kandidátnych listín, obálku – s odtlačkom úradnej pečiatky obce (mesta, mestskej časti); je určená na vloženie jedného hlasovacieho lístka, poučenie o spôsobe hlasovania – spôsob úpravy hlasovacieho lístka, návratnú obálku – s heslom „VOĽBA POŠTOU“, adresou obecného (mestského, miestneho) úradu ako adresáta a adresou voliča v cudzine ako odosielateľa. Hlasovanie prebieha tak, že je potrebné: Vybrať jeden hlasovací lístok, po rozhodnutí, ktorému kandidujúcemu subjektu chce volič odovzdať svoj hlas, vyberie zo sady jeden hlasovací lístok, ktorý môže bez ďalšej úpravy vložiť do obálky a túto zalepiť. Prednostný hlas. Ak sa volič rozhodne dať niektorému z kandidátov uvedených na hlasovacom lístku prednostný hlas, zakrúžkuje poradové číslo uvedené pred menom kandidáta. Prednostný hlas môže dať volič najviac štyrom kandidátom. Ak volič zakrúžkuje vyšší počet poradových čísel ako štyri, na prednostné hlasy sa pri zisťovaní výsledkov hlasovania nebude prihliadať, ale započíta sa v prospech kandidujúceho subjektu. Vložiť hlasovací lístok do obálky. Volič musí vložiť hlasovací lístok do obálky s odtlačkom úradnej pečiatky obce (mesta, mestskej časti), túto zalepiť a vložiť do návratnej obálky s heslom „voľba poštou“. Odoslať návratnú obálku. Návratnú obálku odošle poštou. Na návratnej obálke musí byť uvedená adresa odosielateľa. Na základe nej okrsková volebná komisia vyznačí v osobitnom zozname voličov, že volič zaslal návratnú obálku. Obálka s hlasovacím lístkom bude vložená do volebnej schránky. Odporúčame obálku odoslať doporučené (volič má doklad o odoslaní zásielky). Poštovné uhrádza volič.

Na zaver článku chcem len vyjadriť presvedčenie, že predchádzajúci článok pomôže rozhodnúť sa, či voliť a niekomu aj poradiť, ako voliť, aj keď to nebol prvotný zámer článku. V časti, kde sa venujem súčasnej situácii, som chcel v prvom rade poskytnúť všeobecný prehľad. Technické pokyny sú výrazne komplikované, ale dúfam, že Vás to neodradí od odovzdania hlasov.

(M. Gržinič/Grolmusová)

Názvy kníh, časopisov, diel... píšme bez úvodzoviek

V marcovom čísle Prameňa nás zaujme písanie úvodzoviek. To preto, že ešte stále občas prichádzajú do redakcie texty s chybnými úvodzovkami. Prečítajme si (trochu upravené) vety: – Získal cenu beletristických novín „Neven“. – Zahrali scénku pod názvom „V Jelisavci na viliju.“

V oboch vetách sú úvodzovky nenáležité (nesprávne) použité. Prečo? Podľa Pravidiel slovenského pravopisu z r. 2000 úvodzovky („“) sa píšu:

1. na začiatku a na konci priamej reči alebo na začiatku a na konci jednotlivých úsekov priamej reči oddelených od seba úvodzovou vetou,

2. na začiatku a na konci doslovných citátov,

3. pri uvádzaní výrazov príznačných pre isté prostredie alebo ľudí,

4. pri uvádzaní výrazov, od ktorých sa hovoriaci dištancuje, používa ich s iróniou alebo v akomkoľvek inom zmysle, než sa používajú zvyčajne,

5. v jazykovedných prácach pri uvádzaní výrazov hodnotených ako nesprávne alebo nevhodné.

Ako sme videli, ani jedno uvedené pravidlo pre písanie úvodzoviek sa nevzťahuje na problémové vety zo začiatku okienka, keďže nejde o priamu reč ani o citáty, ani o nesprávne výrazy, ani...

Keďže sa nevzťahuje, úvodzovky sa nemajú písať. Lebo názvy kníh, časopi-

sov, umeleckých a vedeckých diel, podujatí a pod. od predchádzajúcich Pravidiel slovenského pravopisu z r. 1991 píšeme zvyčajne bez úvodzoviek. V prípade potreby (napr. ak je názov príliš dlhý a nie je jasné, kde sa končí) možno však použiť úvodzovky alebo pozmeniť štýl písma (napríklad tučné písmo bold, šikmé, tzv. kurzíva). Napr.: – Získal cenu beletristických novín Neven. – Zahrali scénku pod názvom V Jelisavci na viliju. Ale – Roku 2005 vyšla kniha „O spôsobe života a zvykoch Slovákov prisťahovaných do Markovca Našického“, na ktorú sme dlho čakali. – Roku 2005 vyšla kniha *O spôsobe života a zvykoch Slovákov prisťahovaných do Markovca Našického*, na ktorú sme dlho čakali. – Roku 2005 vyšla kniha **O spôsobe života a zvykoch Slovákov prisťahovaných do Markovca Našického**, na ktorú sme dlho čakali.

(J. Širka)

Človeče, kde ty žiješ?

„Človeče, kde to žiješ? Stredovek sa dávno skončil! Tvoj konzervativizmus je nám na smiech. Ved' sme v novej dobe..." Takýmito slovami vás môžu zasýpať aj doma vaši najbližší, deti a súrodenci, susedia a priatelia... A iste sa vám stalo, že vás aj vysmiali, a to len preto, že nechcete kráčať živelne ako slepec za inými. Len preto vás vysmiali, že ste azda zastali a začali trochu aj rozmýšľať, uvažovať, myslieť aj na to, čo bude potom, na večnosť. Nemusím vám hovoriť, čo je heslo dnešného ľudstva. A to len preto, že sme leniví myslieť svojou hlavou. Druhí o nás myslia a rozhodujú.

Druhí nám vnucujú svoje myšlienky, idey, rozmyšľanie, filozofiu, náhľad na svet. Kladiem sebe a zvlášť nám veriacim, aspoň tým, ktorí sa pokladajú za veriacich, ktorí veria v Pána Boha, otázku: Myslím ja vôbec, čo bude zajtra, na čo som na tomto svete, kde sú moje korene a kam mám ísť? Istotne, že viete, vidíte a cítite, že dnes heslo ľudstva, človečenstva je: Človeče, už! dňa! (Carpe diem!). Je to heslo antického Ríma. Čo sa stalo s Rímskou ríšou, všetci vieme, a stalo sa to práve pre toto heslo. Toto hedonistické heslo zachvátilo celú Rímsku ríšu. A to sa stalo dnes aj nám, celému svetu. Niekedy sa cítim, akoby som mal povinnosť správať sa podľa tohto hesla. Ved' príležitosti sú všade, na každom kroku. A naozaj si užívame. Ani sám neviem, ako vznášam sa touto živelnosťou. Média nám do prasknutia bičujú nervy a zmysly: Noviny: senzácie, škandály, politika, aféry, sex. Len jeden príklad. Každý piatok v Glase Slavonije vychádza Oglasnik, ktorý má viac ako 20 strán. Rubrika Poznanstva má 5 strán najopzlejších ponúk. Televízia, najmä filmový priemysel denne produkuje čoraz zvrátenejšie šialenstva. Na každom kroku útočia na nás reklamy. Všimnite si trochu rekla-

my na našej televízii. Porozmýšľajte o nich, o ich ponuke. Vhlbte sa trochu do ich odkazu a uvidíte, čo vám ponúkajú. Koľko je tu útoku na ľudskú dôstojnosť, útok na dobrý vkus. A o morálke aby som ani nehovoril. A všetko to doma pozerajú najmenej tri generácie spolu. A keď niekto zareaguje, hneď ťa zahriaku: „Človeče, kde to žiješ? Stredovek sa dávno skončil!“ Móda. Čo sme urobili s obliekaním, vyzliekaním. Čo a ako sa oblieka dnes naša mládež, ale aj my? Pozrite sa len okolo seba. Vraj je veľmi veľa mladých žien, chlapcov chorých, no nikto sa neopýta prečo. Nikto nehladá pravú príčinu (obliekanie, fajčenie, droga, alkohol, komputer...). Dnes u nás všetci hovoria o narastajúcom počte rozvodov. Opýtajme sa deti z rozvrátených rodín, čo si ony myslia o manželskej vernosti. Opýtajme sa chudákov trpiacich na aids, keby si opäť mohli voliť, či by zasa prijali ponuky tých najzvodnejších žien či mužov. Len sa opýtajte... Či dostanete odpoveď? Azda. Možno. Preto je veľmi dôležité rozmýšľať svojou hlavou, prosieť Ducha múdrosti, aby nám ukázal pravú cestu, pretože sa raz budeme aj sami zodpovedať za naše správanie a konanie.

(A.M. Kuric)

Projekt: Slováci na Dolnej zemi

Foto: V. Mudroch

Účastníci dohody

V utorok 16. marca Maticu slovenskú Ilok a Radu slovenskej národnostnej menšiny Vukovarsko-sriemskej župy navštívila delegácia Matice slovenskej v Juhoslávii. Predsedníčka Katarína Melegová-Melichová a podpredsa pre Báčku Vladimír Fekete rokovali s predsedom Rady slovenskej národnostnej menšiny Vukovarsko-sriemskej župy Milanom Pucovským, tajomníčkou Annou Pucovskou a predsedom Matice slovenskej Ilok Želkom Dubov-

ským, administratívnu pracovníčkou Boženou Čermákovou o spolupráci na medzinárodnom projekte.

Projekt Slováci na Dolnej zemi predložila Matica slovenská v Juhoslávii Ministerstvu pre ľudské a menšinové práva Srbskej republiky. Ide o projekt, ktorého nositeľom je Matica slovenská v Juhoslávii a bude ho spoločne realizovať so slovenskými organizáciami a inštitúciami v Maďarsku, Rumunsku a Chorvátsku: Domom slovenskej kultúry v Békéscsa-

be, Demokratickým zväzom Slovákov a Čechov v Rumunsku, Kultúrnou a vedeckou spoločnosťou Ivana Krasku v Nadlaku, Maticou slovenskou Ilok a Radou slovenskej národnostnej menšiny Vukovarsko-sriemskej župy. Trvanie projektu je plánované na štyri roky.

V roku 2010 projekt nesie názov: Slováci na Dolnej zemi v súčasnosti; bude rozoberať súčasný život Slovákov v Srbsku, Maďarsku, Rumunsku a Chorvátsku: ich kultúrny život, materiálnu kultúru, inštitúcie, školstvo, informovanie a podobne. V roku 2011 projekt sa bude zaoberať stavom slovenského jazyka v slovenských enklávach v súčasnosti, rok 2012 bude venovaný súčasnému maliarstvu Slovákov na Dolnej zemi a rok 2013 literárnej tvorbe pre deti. V každom roku je plánované vydanie publikácie o danej téme v slovenskom, srbskom, chorvátskom, maďarskom a rumunskom jazyku.

Dohodu o spolupráci v mene Matice slovenskej v Juhoslávii podpísala jej predsedníčka Katarína Melegová-Melichová, v mene Matice slovenskej Ilok Želko Dubovský a v mene Rady slovenskej národnostnej menšiny Vukovarsko-sriemskej župy Milan Pucovský.

(B. Čermáková)

Ako málo poznáme Janka Tombora

Foto: Z. Jevák

Predstavovanie života Janka Tombora

Matica slovenská v Záhrebe usporiadala 16. februára 2010 v rámci literárneho večera zaujímavú prednášku Janko

tom v Chorvátsku. To ho veľmi nadchlo a po odporúčaníach Ľudovíta Štúra a M. Hurbana nakoniec prišiel do Chorvát-

Tombor v chorvátskej literatúre 19. storočia pripravenu pani Nevenkou Nekičovou, s ktorou sme si pripomenuli Janka Tombora. Janko Tombor sa narodil 7. januára 1825 v Žiline. V Budapešti, kde študoval teológiu, sa zoznámil s chorváckymi študentmi a tiež so živo-

ska. V Džakove (Đakovo) ukončil teologický seminár. Najskôr bol farárom v Erdevíku (1862) a neskôr v Piškorevcích pri Džakove (1875) dekanom, kde žil do roku 1906.

Tombor bol aj politicky aktívny a v roku 1867 ho zvolili za národného zástupcu v chorvátskom sneme, v rokoch 1870 a 1878 bol chorvátsky zástupca v sneme v Budapešti.

Najprv písal politické články, básne a poviedky. O jeho spisovateľskej činnosti písali Nikola Andrić, David Bogdanović, Branko Vodnik, Ivan Esih, Slavko Ježić, Antun Barac a Stanislav Marjanović. V edícii Päť storočí chor-

vátskej literatúry bolo o Tomborovi napísaných až 27 strán a boli vydané jeho básne *San*, *Ružin san* a novela *Odmetnik*. Napísal novelu *Božjak morovički* s vidieckou tematikou, v ktorej sa nachádzajú pozostatky chrámu a kláštora templárov. V poviedke *Hajdukova zaručnica* a *Ljubav na istoku* Tombor písal o moslimskom svete. To isté napísal aj v poviedke *Kula na Dunavu*. Niektoré poviedky sú rozsiahle ako román. Za svoje poviedky získal rôzne ceny a za

poviedku *Hajdukova zaručnica* získal v roku 1854 cenu v dukátoch od čitateľov beletristického časopisu *Neven*. Poviedka bola preložená aj do češtiny. J. Tombor písal v čistom ľudovom jazyku. Bol romantickým básnikom, prozaikom a publicistom. Bol veľkým čitateľom J. J. Strossmayera, ako to bolo napísané v Národných novinách 14. februára 1911 v nekrológu.

Janko Tombor zomrel 30. januára 1911 v Džakove, kde je aj pochovaný.

Predseda Maticy slovenskej Zlatko Jevák sa poďakoval za prednášku p. Nekičovej peknými kvetinami a malým darčekom.

„Po ukončení prednášky bolo pripravené občerstvenie a účastníci jarného študijného zájazdu zaplatili ďalšiu splátku. Autobus je už plný a všetky zájazdy, ktoré pripravuje Matica slovenská, sú pre veľký záujem vždy zaplnené,“ – povedal p. Jevák, predseda Maticy slovenskej v Záhrebe.

(Z. Jevák)

Hasiči i nad'alej veľmi úspešní

Na výročnom zhromaždení 21. februára 2010 v Josipovci hasiči sa znovu mohli pochváliť úspechmi, ktoré dosiahli na súťažiach, na ktorých mali účasť všetky ich skupiny – od najmladších až po tých najstarších. Najstaršími členmi sú bratia Kocurovci – majú vyše 70 rokov a tí najmladší majú takmer 9 rokov. Všetci prišli na výročné zhromaždenie. Dobrovoľný hasičský spolok Josipovec na svojom zhromaždení mal i početných hostí, predstaviteľov okolitých miest: Punitovci, Jurievec, Gorjani, Levanjska Varoš, Trnava, Đakovo, Satnica, Tomašanci, Drenje a Punitovského okresu: Jasnu Matkovićovú a Josipa Labaka.

Hasičské združenie v dedine vždy malo veľmi veľký význam. V dávnejších časoch mali i omnoho viac práce, lebo bolo i viac požiarov. Dnes, na šťastie,

tol'ko požiarov už niet a hasiči majú súčasné vybavenie na hasenie požiarov. Josipovské združenie je jedným z lepšie vybavených v širšom okolí. Je zaujímavý fakt, že je i dnešnej mládeži taktiež pútaivo, ako to bolo i v minulých časoch, byť hasičom – kým ešte nebol taký veľký výber na vyplnenie voľného času.

Novinkou je to, že v hasičskom združení je čoraz viac dievčienec, dievčat a žien. Ešte pred takými dvadsiatimi rokmi to sa nemohlo ani len predstaviť.

Dnes sú členovia združenia zaneprázdnení prípravami na súťaže. Výborné výsledky, ktoré združenie dosahuje, a to už niekoľko rokov zaradom, láka do ich radov čoraz viac detí, mládeže a žien.

Josipovskému hasičskému združeniu preukázali česť i tým, že je sídlo Územného hasičského združenia (PVZ) v Josipovci.

Predseda Územného hasičského združenia (PVZ) Stipo Živković pochválil dobrú prácu združenia. Pavo Kvasnovski je tajomníkom (PVZ) združenia.

Mladý predseda Dobrovoľného hasičského spolku v Josipovci Marko Komar prečítal Správu o činnosti ako i Plán práce na rok 2010. Okrem školenia a nácviku mladých členov, zadováženia hasičského vybavenia, najúspešnejší tím sa bude chystať i na štátnu súťaž v Šibeniku, kam sa im i tohto roku podarilo umiestniť.

Hasičské združenie dobre spolupracuje so všetkými združeniami v dedine, a tak i s MS. Každý rok organizujú spoločné podujatie v auguste, na ktoré prichádzajú i hasiči zo Slovenska. Tohto roku josipovskí hasiči plánujú navštíviť Slovensko.

(A. Popovićová)

Foto: A. Popovićová

Schôdza hasičov

Foto: A. Popovićová

Schôdza hasičov

Vitamíny

Čo sú to vitamíny?

Vitamíny sú organické látky dôležité pre normálne fungovanie organizmu, pre udržanie rovnováhy metabolizmu v tele, pre rast a reprodukciu a pre správnu funkciu tkanív a orgánov. Ľudské telo si nedokáže vitamíny vyrobiť, alebo ich produkuje v nedostatočnom množstve. Slnko (ultrafialové lúče) stimuluje tvorbu vitamínu D v koži. V črevnom trakte sú zase prítomné baktérie, ktoré produkujú vitamín K a biotín. Ľudské telo však nie je schopné syntetizovať žiaden iný vitamín, napríklad vitamíny A, E, C, B₁, B₂, B₆, B₁₂, kyselinu listovú alebo kyselinu pantoténovú, takže tieto vitamíny musíme prijímať v potrave alebo vo forme vitamínových doplnkov.

Každý vitamín má svoju vlastnú úlohu. Žiaden vitamín nemôže nahradiť iný vitamín alebo živinu. Bez základných vitamínov sa nedá žiť. Stručne povedané, vitamíny sú pre život nepostrádateľné.

Aký je rozdiel medzi vitamínmi rozpustnými vo vode a vitamínmi rozpustnými v tukoch?

Vitamín C a vitamíny skupiny B sú vitamíny, ktoré sú rozpustné vo vode. Hovorí sa im tak preto, lebo sa rozpúšťajú vo vode a táto ich vlastnosť je zároveň príčinou ich rýchleho metabolizmu. Tieto vitamíny prenikajú do buniek a miešajú sa s vnútrobunkovou tekutinou ako aj s tekutinami medzibunkových tkanív.

Rýchlo sa vylučujú dvomi hlavnými prirodzenými cestami, prostredníctvom kože a obličiek. Zásoby týchto vitamínov v tele zvyčajne postačujú len na niekoľko málo týždňov. To znamená, že tieto vitamíny je potrebné prijímať pravidelne, aby nedošlo k ich nedostatku.

Vitamíny A, D, E a K sú vitamíny rozpustné v tukoch, a to je príčinou ich pomalého metabolizmu. Telo ich absorbuje ako tuky alebo spoločne s tukmi a vytvára si ich zásoby v tukovom tkaníve. Ľudské telo ukladá buď veľké alebo malé množstvá týchto vitamínov. Ak je príjem týchto vitamínov z potravy nízky, môže telo do určitej miery uspokojovať svoju potrebu týchto vitamínov z nahromadených zásob.

Kyselina listová (kyselina folová) je základným koenzýmom metabolizmu bielkovín. Je dôležitá pre tvorbu červených krviniek, syntézu DNA (molekuly nosiacej genetickú informáciu), rast tkaniva a funkciu buniek. Okrem toho zvyšuje chuť do jedla a stimuluje tvorbu žalúdočnej kyseliny. Kyselina listová sa nachádza predovšetkým vo fazuli a ďalších strukovinách, citrusových plodoch a džúsoch, pšeničných otrubách a celozrnných výrobkoch, listovej zelenine, hydine, bravčovom mäse, kôrovcoch a pečienke. Nedostatok kyseliny listovej môže spôsobiť poruchy rastu, šednutie vlasov, zápal jazyka (glositída), vredy v

ústach, peptické vredy a hnačku. Tento vitamín je veľmi dôležitý pre metabolické spracovanie prijatých živín a nenahraditeľný pre syntézu hormónov a cholesterolu. Kyselinu pantoténovú obsahujú vajcia, ryby, mlieko a mliečne výrobky, cereálie a celozrnné pečivo, zelenina, najmä hlúbová zelenina (kel, kapusta) a ďalšie potraviny, ktoré sú zdrojom B vitamínov. Veľké dávky kyseliny pantoténovej môžu spôsobiť hnačku.

Niacín podporuje funkciu zažívacieho ústrojenstva, kože a nervov. Rovnako má nenahraditeľnú úlohu pri premene potravy na energiu. Dôležitým zdrojom niacínu sú mliečne výrobky, hydina, ryby, chudé mäso, orechy a vajcia. Nedostatok niacínu môže viesť k pelagře, chorobe charakterizovanej postihnutím kože, problémom s trávením a duševnou poruchou.

Vitamín A je potrebný pre normálny rast a vývoj tela, obzvlášť pre zdravé kosti a zuby. Chráni sliznice pred infekciami a je základom pre tvorbu fotosenzitívneho pigmentu dôležitého pre zrak. Dôležitým zdrojom tohto vitamínu je pečienka, mlieko a vaječný žltok. Nedostatok môže viesť k degenerácii očných tkanív a retardácii rastu.

Vitamín B1 (tiamín) pomáha bunkám tela premieňať sacharidy na energiu a je nevyhnutný pre správnu funkciu srdca, svalov a nervového systému. Tiamín je obsiahnutý v obohatenom chlebe, obilovinách, celozrnných výrobkoch, chudom mäse, cestovinách, rybách, fazuliach a hrachu. Nedostatok vitamínu môže spôsobovať slabosť, únavu a poškodenie nervov. Úplný nedostatok vitamínu B1 vedie k ochoreniu zvanému beri-beri.

Rovnako ako iné vitamíny B je aj vitamín B12 (kobalamín) dôležitý pre metabolizmus. Je nevyhnutný pre tvorbu červených krviniek a fungovanie centrálného nervového systému. Vitamín B12 sa nachádza vo vajciach, červenom mäse, hydine, kôrovcoch, mlieku a mliečnych výrobkoch. Nedostatok môže viesť k pernicióznej anémii a degenerácii kostnej drene.

Vitamín B2 (riboflavín) hrá dôležitú úlohu pri telesnom raste, obnove červených krviniek a uvoľňovaní energie zo

sacharidov. Dôležitým zdrojom riboflavínu je mäso, vajcia, orechy, listová zelenina a mliečne výrobky. Nedostatok vitamínu nie je frekvencovaný, pretože ho obsahuje väčšina potravín. K príznakom nedostatku patrí suchá, popraskaná koža a precitlivosť očí na prudké svetlo.

Vitamín B6 (pyridoxín) hrá dôležitú úlohu v metabolizme červených krviniek, pri raste a vývoji kostry. Významným zdrojom sú mäso, mliečne výrobky, celozrnné produkty, banány a kvasnice. Nedostatok môže byť spojený s deficitom aj iných B vitamínov, môže k tomu dôjsť u mladých ľudí a pri konzumácii príliš veľkého množstva alkoholu.

Nedostatok sa prejaví poruchami imunitného systému, problémami s rastom a postihnutím svalov.

Vitamín C je dôležitým antioxidantom, ktorý chráni telesné tkanivá a ostatné vitamíny. Je potrebný pre reguláciu normálneho telesného rastu, hojenie rán a reakcií na stres a stimuluje tvorbu bielych krviniek. Tento vitamín je obsiahnutý v citrusových plodoch, čiernych ríbezliach, petržlene a paprike. Nedostatok môže viesť k vyššej vnímavosti voči infekciám a celkovému horšiemu zdravotnému stavu.

Vitamín D podporuje vstrebávanie vápnika, čo je základom pre zdravý vý-

voj zubov a kostí. Tento vitamín takisto pomáha udržať primerané hladiny vápnika a fosforu v krvi. Vitamín D je obsiahnutý predovšetkým v syroch, masle, margarínoch, smotane, obohatenom mlieku, rybách a obohatených cereáliách. Nedostatok tohto vitamínu môže viesť k mäknutiu kostí a krivici.

Vitamín E je potrebný pre ochranu buniek a ako antioxidant, je zodpovedný za normálny rast a vývin svalov, funkciu krvného obehu, nervového a zažívacieho systému. Dôležitým zdrojom sú rastlinné oleje, orechy, celozrnné produkty a listová zelenina

(Pripravil A.M. Kuric)

Večnosť

Večnosť, „druhý svet“, alebo – cieľ našej nádeje – si často predstavujeme príliš ľudsky. Je potrebné tieto predstavy očistiť a prehliť. Bez existencie večného života, život by sa beznádejne končil smrťou. Raz sa ma dcérka opýtala: „Ocko, koľko bude trvať večnosť?“ Bola to pre mňa prekvapujúca otázka. Nevedel som hneď odpovedať. No, keď sme sa raz prechádzali vedľa rieky Drava, zobral som ju do náručia, sadol na breh a povedal: „Vidiš, dcérka moja, keď raz za tisíc rokov prileťi holiab a v zobáku odnesie jednu kvapku vody z tejto rieky do lloka a postupne ju celú preniesie, to bude prvý deň večnosti.“ Nevieť, či dcérka bola spokojná s mojím „vysvetlením“ večnosti. Ná-

zorná odpoveď vzbudzuje bázne pred veľkosťou večnosti. Vnímame ju ako nekonečne dlhý čas. Je to však aj základný omyl v našich ľudských predstavách o večnosti.

Ani jednému človeku sa nechce zomrieť. Ani ťažko chorý človek vo vysokom veku nechce zomrieť. Túži žiť ešte aspoň chvíľu. Zomrieť nechceme, chceme však žiť večne? No mnohí ľudia odmietajú večný život, lebo si ho predstavujú ako nekončiacie trvanie pozemského života. Pre niektorých pokračovať v živote naveky, bez konca, sa zdá skôr ako odsúdenie než dar. Žiť stále, bez konca, to môže byť napokon iba nudné, ba dokonca neznesiteľné. Mnohí z nás, aj veriaci, mali by si poopraviť názor

na večnosť. Treba si položiť otázku, čo je vlastne život. Všetci túžime po čomsi viac, po „pravom živote“, ktorý nazývame šťastím. No aj v najšťastnejších okamihoch nášho života cítime, akoby sa šťastie stupňovalo, uvedomujeme si, že cítime len krátky závan pravého šťastia a túžime, aby ten okamih trval večne.

Túžbu po večnosti každý človek má vpísanú do jadra svojej bytosti. Tak ako potrebujeme dýchať, jeť, tak potrebujeme aj večnosť. Dneskajší moderný človek stále túži po niečom novom, plnšom, nikdy sa nevie stotožniť s konkrétnou prítomnosťou. Zisťuje, že čím viac chce mať a žiť, tým menej je spokojný... Až pri predstave smrti si človek uvedomí najhlbšiu rovinu svojho ducha a nezadržateľnú túžbu po nekonečnej existencii a plnom šťastí.

Pamätám si, ako ma raz nie tak dávno, pri kázni jedného kňaza, ktorý hovoril o hektike dnešného sveta a večnosti, prenikol hlboký záblesk: ved' uvedom si, že máš čas, večnosť je už tu a netreba chcieť všetko stihnúť dnes a do zajtra! Kazateľ povedal krásne slová: „Viera a ňou živená nádej na nové nebo a novú zem, ak si ju naozaj osvojíme, vnáša do života pokoj a dáva každej našej činnosti úplne novú hodnotu. Ak sme krsťtom spojení s večným Kristom, ak sme bunkami mystického tela večne živého Krista, všetko pozemské je už súčasťou večnosti a cez Krista už teraz vstupujeme do večnosti.“

(A. M. Kuric)

Davor

Osijek je najhorším mestom, pokiaľ ide o predaj textilu – neraz sme sa stretli s takýmto rozmyšľaním. Takáto mienka prichádza od textilných podnikateľov, ktorí svoj tovar v Osijeku v oveľa menšom množstve predávajú, než to môžu v iných prostrediach. Jedným z dôvodov je osijecký syndróm enormného množstva predajných centier, v ktorých ponúkajú

stúpenia na veľtrhu CPD v Düsseldorfe, dohodli sme sa o vývoze nášho programu ženského módného odevu do New Yorku, – hovorí Katica Rajkovićová, potvrdzujúc fakt, že sa strategicky čoraz viac orientujú na veľtrhy vysokej módy, ako i vývoz svojich výrobkov. Ináč ich predaj je zameraný hlavne na veľkoobchod, ale tiež predávajú i vo vlastných štyroch predajniach (tri predajne sú v Osijeku a jedna v Ďakove). V tomto čase chystá sa módna kolekcia na zimu 2010/2011 – táto kolekcia celkove za-

hrňa 102 modelov novej kolekcie pre mužov, ženy, program pre mladých, ako i program pre plnoštíhle osoby.

– Predsa, nie je všetko až také idylické, totiž, ako i naši kolegovia, i my zaznamenávame zníženie objednávok vo vzťahu na minulý rok, je to pokles o asi 30 %. Pritom zápasíme i s problémom zaplattenia doručeného tovaru, takže i na to teraz musíme veľmi dbať a správať sa veľmi obozretne – uzaviera Katica Rajkovićová.

(Pripravil A. M. Kuric)

Foto: K. Rajkovićová

Pracovníčky v Davore

Pracovníčky v Davore

Foto: K. Rajkovićová

hlavne lacnejší tovar z dovozu. Z druhej strany, ani naša kúpna sila nie je na vysokej úrovni.

Katica Rajkovićová, spolu so svojimi deťmi a Snježanou (Mink) sa môže pochváliť faktom, že sú poprední výrobcovia trikotáže v Chorvátsku. Bolo by však nespravodlivé nespomenúť i mená Josu Rajkovića a Márie (Davorovej manželky). Týmto sa v úplnosti dostáva pravý obraz tohto rodinného biznisu, v ktorom je zamestnané 35 osôb. Pre širšiu chorvátsku verejnosť stali sa známejšími po zverejnení informácií, že o ich výrobky prejavil záujem malajzijský trh.

– Je to výsledok nášho vystúpenia na veľtrhu v Kuala Lumpur v novembri. Ešte stále rokujeme, ale neskrývame, že nám je táto práca s Malajziou veľmi zaujímavá. Ešte skorej, ako výsledok vy-

organizátor i autor izložbe: MATICA SLOVAČKA NAŠICE u soredžili s MATICOM SLOVAČKOM MARKOVAC MATICOM SLOVAČKOM JELISAVAC SREDIŠNJOM KNJIŽNICOM SLOVAKA U RH PRI HRVATSKOJ NARODNOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI NAŠICE I ZAVIČANIM MUZEJOM NAŠICE izložbeni salon Jelena Lazić	etnografska izložba / etnografska výstava SLOVACI NAŠICKOGA KRAJA Našice, Jelisavac, Markovac SLOVÁCI NAŠICKÉHO KRAJA Našice, Jelisavec, Markovec izložbení salon Zavičajnos muzeja Našice (Dvorac Peševići). od 19. ožujka do 10. travnja 2010. SVEČANO OTVORENJE IZLOŽBE 19. OŽUJKA (petak) U 19.00
---	---

FK Omladinac na pripravách na Slovensku

Foto: A. Popovičová

FK Omladinac

Futbalisti z Josipovca (seniori a juniori) vo februári 2010 boli na desaťdňových pripravách v SR u svojich priateľov v Čadci. Roky naši mladí športovci odchádzajú na tréningy na Slovensko, nie iba preto, aby tu získali dobrú kondíciu na nastávajúcu sezónu, lež i preto lebo sa tu zároveň dobre bavia so svojimi dlhoročnými priateľmi z územia domoviny svojich predkov. Na takýto spôsob okrem náročných tréningov,

vzájomného priateľenia sa a zábavy športovci sa spoznávajú s kultúrou svojich predkov, a taktiež sa učia i správnejšiemu vyjadrovaniu sa v materinskej reči.

Asi dvadsiati hráči, predseda Mirko Vavra a tréner Mirko Vidaković-Dida navštívili i Novú Bystricu, svojich starých priateľov a Žilinu. Odohrali i tri futbalové zápasy: jeden zápas s juniormi Čadce a dva s futbalovým tímom z Novej

Bystrice. Zápas s futbalovými juniormi Čadce (ktorí sú v 1. lige) sa ukončil výsledkom 5:1 za Josipovčanov. V prvom zápase s futbalistami Novej Bystrice zvíťazili Josipovčania a v druhom zvíťazili domáci.

Josipovec už roky hrá v 2. župnej lige Futbalového centra Ďakovo.

Josipovčania obsadili dobrú priečku na futbalovom rebríčku. Jarnú futbalovú sezónu začínajú z pozície tretieho miesta futbalového rebríčka. V posledných dvoch rokoch boli výbornými pioniermi – minulý rok ukončili umiestnením na prvom mieste. FK Omladinac má asi 90 členov: pionierov, juniorov, seniorov, veteránov. Tiež má i ženský tím, ktorý síce nesúťažá na majstrovských futbalových zápasoch, ale je veľmi aktívny na futbalových turnajoch.

Trénerom nad všetkými trénermi v Josipovci je Mirko Vidaković-Dida, profesor telesnej výchovy z Ďakova. Na teraz bol najdlhšie na poste trénera Josipovčanov. V súčasnosti úspešne trénuje tri tímy: juniorov, pionierov a seniorov.

(A. Popovičová)

Svetový deň zdravia 2010

Presne v deň vzniku Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), 7. apríla, si pripomínáme Svetový deň zdravia. Hlavným cieľom Svetového dňa zdravia je každý rok informovať celosvetovú verejnosť o špecifickej problematike dotýkajúcej sa sféry zdravia, ochorení a ťažkostí v oblasti zdravotníctva.

7. apríl ako Svetový deň zdravia má byť tento rok podľa výzvy Svetovej zdravotníckej organizácie vedený v duchu hesla „Urbanizácia – šanca pre verejné zdravie“ alebo „Globálne spojenie aktivít pre vytvorenie zdravších miest“. Výber témy vychádza z uznania skutočnosti, že urbanizácia má všeobecne vplyv na zdravie obyvateľstva ako celku a aj individuálne – špecifický vplyv na zdravie konkrétneho jednotlivca.

Počas celosvetovej kampane „1000 miest, 1000 životov“, ktorá by mala prebiehať v týždni od 7. do 11. apríla 2010, môžu mestá napríklad sprístupniť svoje verejné priestranstvá (parky, pešie zóny a podobne) a zorganizovať na nich aktivity venované zdraviu a zdravému životnému štýlu (cvičenia, koncerty, hry, verejné diskusie a prezentácie atď.

zamerané na ochranu, podporu a rozvoj zdravia verejnosti). Taktiež môžu napríklad v niektorých častiach ulíc vylúčiť prejazd áut, a tým ponúknuť viac miesta na fyzickú aktivitu, stretnutia obyvateľov spojené s návštevou atrakcií venovaných zdraviu, občerstveniu so zdravými špecialitami a podobne.

Mestá môžu tento týždeň využiť aj na prezentáciu svojich aktivít, programov alebo projektov, ktorými prispeli k vytvoreniu zdravšieho mesta, prezentáciu výsledkov aktivít svojich občanov, združení, mestských častí a podobne, ktoré prispeli alebo prispievajú k udržiavaniu zdravia obyvateľov – ich propagáciou. Môžu tiež vyhladať, zozbierať a propagovať individuálne osudy ľudí zo svojho mesta „príbehy lokálnych hrdinov zdravia“, ktorí svojim vlastným osobným príkladom významne prispievajú k posilňovaniu zdravia v ich meste.

(A. M. Kuric)

Rozhlasové vysielanie v Základnej škole Banova Jaruga

Foto: Z. Uzelová

Počúvajte nás na...

Začiatkom tohto školského roku na Rádiu Moslavina (101.4 MHz) stalo sa niečo veľmi zvláštne a zaujímavé pre všetky školy v tomto kraji. Základná škola Banova Jaruga, presnejšie niekoľkí žiaci tejto školy – členovia novinárskej sekcie pod vedením profesorky chorvátskeho jazyka Sanje Feltrinovej nahrali svoje prvé rozhlasové vysielanie pri príležitosti Európskeho týždňa mobility. Neskôr jedna žiačka navrhla, že by mohli každý mesiac urobiť rozhlasové vysielanie, v ktorom by poslucháčov informovali o všetkom, čo sa deje v tejto škole. S týmto návrhom súhlasila i riaditeľka školy Melita Posavčičová. A tak od novembra 2009 raz za mesiac, zvyčajne to býva v posledný pondelok v mesiaci, žiaci odchádzajú do Rádia Moslavina

Foto: Z. Uzelová

Počúvajte nás na...

a nahrávajú svoje rozhlasové vysielanie pod názvom – *Výšetrovanie*. Vysielanie sa emituje priamym prenosom so začiatkom o 11. hodine. V tomto vysielaní je, samozrejme, zastúpená i moderná hudba. Pre vysielanie sa najprv zbierajú údaje o udalostiach v škole počas mesiaca a zozbierané informácie upravuje profesorka Sanja. Od januára 2010 na podnet riaditeľky školy k stálym hlásateľom rozhlasového vysielania – žiačke 6. triedy Michaelae Jakopčičovej a žiačke 8. triedy Barbare Zubičovej pripojili sa i dvaja noví rozhlasoví hlásatelia. Jedným z nových vedúcich hlásateľov je žiak 6. triedy Mateo Potužak – hlásateľ vysielania v českom jazyku. O jeho prípravu na vysielanie sa stará učiteľka českého jazyka Dana Stakorová. Druhým novým posilnením je žiačka 7. triedy Antónia Domitrovičová. Antónia navštevuje hodiny pestovania slovenského jazyka a kultúry, takže sa ujala tejto práce – v rozhlasovom vysielaní sa stará o slovenskú časť vysielania. Na vysielanie ju chystá jej učiteľka slovenského jazyka a kultúry Željka Bírová.

Noví hlásatelia doteraz účinkovali v dvoch rozhlasových vysielaniach, v januári a februári 2010. V januári v slo-

venskej, resp. českej reči skrátka informovali o udalostiach v škole (o ktorých hovorili i žiaci v chorvátskej reči). Vo februári recitovali príležitostné básne v slovenskej a českej reči. Novým hlásateľom sa účinkovanie v rozhlasovom vysielaní veľmi zapáčilo. Antónia hovorí, že jej to bola veľmi zaujímavá a veľká skúsenosť, napriek tomu, že v prvom vysielaní mala veľkú trému. Šťastná je, že dostala príležitosť urobiť niečo, s čím sa málokto môže pochváliť – a to práve pre poznanie slovenskej reči.

Máme nádej, že toto rozhlasové vysielanie bude mať krásnu budúcnosť, lebo je to veľmi užitočný spôsob prezentácie práce v našej škole. Toto je i ukazovateľom veľkej osobitosti tejto školy, ktorá sa môže pochváliť tým, že sa v nej môžu učiť až dva menšinové jazyky – český a slovenský. Táto škola je na to veľmi hrdá. Ak máte možnosť, počúvajte toto rozhlasové vysielanie posledný pondelok v mesiaci so začiatkom o 11. hodine na Rádiu Moslavina, na vlnovej dĺžke - 101,4 MHz!

(Z. Uzelová)

PEKNÉ SLOVO (k MDZ)

Nemám kvety, ruže nemám.
Čo dať k sviatku našim ženám?
Srdce? To mám obsadené!
Ruky, nohy? Unavené...

Vrásky zdobia moje čelo,
už len spať by sa mi chcelo...
V ústach ešte slovo pekné,
pri ňom ľudské bytie zmäkne:

By ste mladé, pekné boli,
múdre jak v rozprávkach sovy,
krásne ako v rozprávkach víly...
aby sme sa pri vás NIKDY NENU-
DILI !!!
(Miško Kaňa)

Ťažké, ťažké detstvo...

Len čo som sa vhlbil do veľmi náročnej hry na svojom najnovšom Samsung mobilnom telefóne, začal lakt'om do mňa šuchat' spolužiak Peter.

– Daj pokoj! – namrzené som hundral, nespúšťajúc pohľad z mobilu. Peter ani naďalej nedal pokoj a určite by dostal svoje, keby sa zrazu pri mne nezjavila učiteľka.

– Karol, čo to robíš?! – zaškrečal, ináč jemný, učiteľkin hlas.

– Ja? Nič... Len, hľa, preverujem, či sa mi baterka v mobilnom náhodou nevybila...

– Tak daj sem ten mobilný, ja sa budem veľmi starať o to, aby sa ti nevybil! – povedala učiteľka takmer škodoradostne a už mi brala môj najnovší, najmilší Samsung mobil najnovšej generácie, o ktorý som musel dva mesiace prosíkať otca, kým mi ho konečne kúpil.

– A aby ste vedeli, od tých vašich hier sa vám všetkým hlavy vyprázdnia – a to celkom!!! – rozčuľovala sa učiteľka a pritom kričala, akoby ju párali. Učiteľka si potom niekoľkokrát zhlboka vzdychla a nezvyčajne pokojným hlasom sa ma opýtala:

– Karolko, prepáč, že som ťa vyrušila, ale vidíš, my sa práve rozprávame o tom, ako tráviš svoj voľný čas. Vyroprávaj nám, ako ho tráviš ty...

Teraz na mňa prišiel rad, aby som si zhlboka a smutne povzdychol:

– Viete, ja voľný čas vôbec nemám!...

– Doma máš určite mnoho záväzkov? – opýtala sa ma učiteľka, pričom som vycítil v jej hlase radosť... nevedel som si to nijako vysvetliť – ako ju môže tešiť to, že ja nemám voľný čas...???

– Ach, ťažko je to u mňa, – povedal som strápene. – Každé ráno sa musím veľmi včas zobudiť – už o siedmej.

– Počujete, deti? Karol každý deň vstáva o siedmej! – takmer veselo zvolala učiteľka, zvýšiac hlas o niekoľko oktáv, pričom namrzeným pohľadom strelila po všetkých mojich spolužiakoch. Mne však nežným hlasom povedala: – Prepáč, že som ťa vyrušila.... nech sa páči, Karolko... pokračuj... teda, keď sa vrátiš s tým chlebom z pekárne, čo robíš potom?

Udivene som sa pozeral na svoju učiteľku: – Veď nechodím ja po chlieb, po chlieb, mama ho každé ráno prináša...

– Ale, prečo potom tak včas ráno vstávaš? – divila sa teraz učiteľka.

– Veď to je aspoň jasné... každé ráno o 7. hodine pozerám kreslený film Superman, po ňom ide Spiderman, a na-

koniec si pozriem i Batmana. Ale pritom musím byť veľmi obozretný... to preto, lebo moja sestra, ináč veľký spachtoš, ma niekedy prekabáti a kým si ja na pokoji pozerám kreslené filmy, ona si už sedí za počítačom v dennej izbe... Teda po tej deviatej veľmi dobre načúvam, či sa počuje nejaký hluk zo sestrinej izby. A keď počujem, že vstala, rýchlo utekám k počítaču a už aj hrám svoju najnovšiu hru *Vancouver 2010*. Samozrejme, keď to sestra zazrie, už ma aj ide s plačom zažalovať mame a ja potom mamu musím dlho presviedčať, že som si tú hru na počítači poctivo zaslúžil, lebo som sa už od 7. ráno tak usilovne učil, že som si takmer oči vyočil, pokým sestra-spachtoš spala...

Predsa mama je vo väčšine prípadov veľmi nemilosrdná, odoženie ma od počítača a naloží mi povysávať izbu, priniesť drevo alebo nejaké iné pletky... A, samozrejme, napriek tomu, že si ja tie svoje záväzky vždy v rekordnom čase vykonám, za počítačom vždy zastihnem svoju sestru, ako sa mi vlt'azne a posmešne uskríňa... Na obrazovke počítača, samozrejme, ani chýru, ani slychu po mojom *Vancouveri 2010*, vystriedali ho nejaké sprosté bábičky, ktorým sestra kupuje šaty, topánky, mejkap... sprostosť nad sprostosťami... A tá moja sestra, keď si tá sadne za počítač, akoby prirástla na stoličku, nemožno ju už nijako stadiaľ odohnať (a verte, všetko možné som vyskúšal... bez výsledku)... Onedlho mama už volá z kuchyne na obed... a po obede je už koniec – musím sa chystať do školy...

Školský zvonec rezkým zvukom prerušil môj smutný výklad, všetci moji spolužiaci sa akoby nejakým zázrakom vytratili z učebne a už aj hulákajú po chodbe, iba učiteľka stojí pri mne ako skamenená a ohromene sa na mňa pozerá...

– Však, učiteľka, nikdy by ste si ani len nepomysleli, aké ja mám ťažké, ťažké detstvo? – opytujem sa učiteľku, ktorá neviem prečo, stratila reč.

To istotne preto, že spolucíti s mojím ťažkým, ťažkým detstvom...

(B. Dasovičová)

Akcie v obrazoch

Foto: B. V. Baksová

Účastníci Valného zhromaždenia Zväzu

Foto: B. V. Baksová

Foto: B. V. Baksová

Na výstave

Foto: B. V. Baksová

Predseda MS Našice Branko Prišč

Foto: B. V. Baksová

Výstava

Foto: B. V. Baksová

Na výstave s pani Čuchnilovou

Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Osijek každú nedeľu o 19.40
 Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Našice každú stredu o 18.15
 Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Ďakovo každý utorok o 19.00
 Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Ilok každú sobotu o 12.00
 Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Slatina každú sobotu o 18.00

ISSN 1330-0512

 9 771330 051000
www.savez-slovaka.hr